

REDACȚIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
TELEFON Nr. 226.
Serisori nerăncate nu se
primesc.
Manuscrisurile nu se returnează
la cerere.
se primesc la Administrațiunea
Brașov și la următoarele
BIBLIOTECI DE ANUNȚURI:
In Viena la M. Dukos Nachf.,
Hus. Augenthaler & Emmerle
Leiser, Heinrich Schickel & O.
pelik Nachf., Anton Orpelik.
In Budapesta la A. V. Golber-
ger, Ekstein Bernat, Iuliu Le-
opold (VII. Krassóbet-körtut).
Prețul inserțiilor: o serie
zarmand pe o coloană 10 bani
pentru o publicare. Publicări
mai dese după tarifă și loco-
lală. — ECLAME pe pagina
6-a o serie 20 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI

(Număr de Duminică 22.)

Telefon: Nr. 226.

GAZETA apare în fiecare zi
Abonamente pentru Austro-Ungarie:
Pe un an 24 cor., pe șase luni
12 cor., pe trei luni 6 cor.,
4-ril de Duminică 4 cor. 25 vr.
Pentru România și străinătăți:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.,
4-ril de Duminică 8 fr. pe an.
Se primumă la toate ofi-
cile poștale din țară și din
străinătate și la d-nii colectorii.
Abonamentul pentru Brașov:
Administrațiunea, Piața mare
30, nr. 30. Pe un an 20 cor., pe șase
luni 10 cor., pe trei luni 5 cor.
Cu d-nul acasă: Pe un an 24
cor., pe șase luni 12 cor., pe
trei luni 6 cor. — Un esom-
pliar 10 bani. — Atât abona-
mentele, cât și inserțiunile
sunt a se plăti înainte.

Nr. 115.—Anul LXXII.

Brașov, Vineri 29 Mai (11 Iunie)

1909.

„Mântuitorii“ și „trădătorii“ de patrie.

O foaie jidano-maghiară, care se zice azi independentă, „Politisches Volksblatt“ din Budapesta, în numeroși mai recent, se plânge amar de stările politice din Ungaria și ia în răs, fără cruțare, acea datină ungurească în luptele politice, că toți cetățenii se clasifică de către contrarii lor politici în patrioți și inimici ai patriei, prin urmare în mântuitorii de patrie și în trădători de patrie. Patrioți și mântuitori de patrie sunt cei ce aparțin partidului dela stăpânire pentru sine înșiși, și trădători și inimici ai patriei — firește — cei din opoziție și vice-versa. Azi patrioți sunt coaliționiștii, iar pentru aceștia trădători sunt Justh cu soții lui, și opoziționali; cești din urmă se cred pe sine patrioți, iar pe toți ceilalți trădători de patrie.

Noi, Românii și naționalitățile, cari n'am văzut dela împăciuire, adevăd dela 1867 incoace, și nu vedem nici azi tendințe serioase și baremi binevoitoare în guvernele, cari s'au succedat de a ferici această biată țară, ci numai tendințe egoistice și suprimătoare, și cari mai ales nu ne lasăm a fi înghițiți de șovinism, ba îndrăsnim a nu ne spinteca și nimici cu mâna proprie — firește, suntem în permanență inimici ai patriei, trădători de patrie. Aceasta se înțelege de sine atât de mult și de bine, încât „Politisches Volksblatt“ nici nu face amintire despre noi, naționalitățile, nici de clasa aceea, în care suntem puși noi.

De câte ori n'am criticat noi în această foaie cu tot amarul sufletului nostru această datină, mai bine zis, apucătură a patrioților noștri patentați și nici o foaie, dintre cele așa numite patriotice, n'a luat notiță până acum despre aceasta absurditate acum observată și criticată și de „Politi-

ches Volksblatt“! Cum se închid cu droaia scriitorii politici ai naționalităților și pedepsesc foile lor politice cu sume enorme, pentru că pretind drepturi și-și apără cele mai sfinte drepturi ale naționalității lor; pe câtă vreme foile șoviniste li se trec cu vederea sub masca patriotismului cele mai neomenoase atățări contra naționalităților!

Când a reclamat vre-odată vre-o foaie șovinistă maghiară sau jidană în contra acestei direcțiuni politice, nu numai nedrepte, neumane și batjocritoare a libertății de presă, ci și absurde, pentru că timbrează de trădători de patrie pe 10 milioane de cetățeni dintre 17 milioane?

Nici-odată. Pentru că la d-lor nu este bun și drept decât aceea ce le place și convine lor. Principiile libertății, egalității și dreptății d-lor nu le reclamă decât numai pentru sine, în cas de lipsă; pentru alții, nu.

Ce se miră dară presa șovinistă, de care se ține și „Politisches Volksblatt“, că în politica țării noastre cresc și se sporesc tot mai mult bureți de aceia, cari împărătesc țara în două tabere: în mântuitori de patrie și în „trădători de patrie“? De mult este aceasta așa la noi, precum a accentuat nu odată foaia noastră; dar până ce au trecut de trădători ai patriei numai agitatorii naționalităților, adevăd acei bărbați, cari se luptă pentru adevărata libertate, dreptate și egalitate, nu a observat-o nici una dintre foile așa numite patriotice. Acum o observă când li-se face și domniei lor ici-colo parte din această „distingție“.

Te miri de unde vine această foaie jidano-maghiară de mahala să facă critica de mai sus, ce nu se potrivește de loc cu obiceiurile și aspirațiile șoviniste. Ne vom putea lămurii despre purtarea acestor neașteptată a amintitei foi, scrisă nemțește

și mult răspândită între micii burghezi și muncitorimea din Budapesta, dacă vom avea în vedere, că este orgoul deghizat al fostului ministru de interne în cabinetul „trabanților“, Kristoffy, șeful de azi al așa zisului partid radical, în care Evreii din Leopoldstadt sunt foarte bine reprezentați. De altfel „Polit. Volksblatt“ își cam dă în petec când se plânge, cu atâta amar, că azi nu se găsește în Ungaria un singur bărbat politic, care să scoată țara din Egiptul gâlcevilor, minciunilor și intrigelor politice, ce o ruinează și-i subsapă viitorul, și să o conducă la limanul cel dorit. Numai cât n'o spune, că totuși după părerea acestei foi este un om, care ar fi în stare să facă aceasta, dar nu cutează a eși încă pe față, deoarece nu i-a sosit încă vremea și acest om e mult urgisit de oamenii coaliției, fiindcă el a sgândărit mai întâiu eestiunea votului universal în Ungaria este — fostul ministru de interne din cabinetul „trabanților“, Iosif Kristoffy.

Procesele „Gazetei“.

Zilele aceste foaia noastră a avut să îndure două-nouă osânde în procesele intentate de procuratura din Târgu-Mureșului și pertractate în fața curții cu jurați din acel oraș.

Sâmbătă s'a înmănat d-lui Ioan Spudercă, membru al administrației „Gazetei“, sentința curiei, prin care i-se ridică pedeapsa de 3 luni închisoare de stat și 500 cor. ce i-s'a dat în procesul ce l'a avut înaintea Curții cu jurați din Târgu-Mureșului pentru reproducerea scrisoarei poetului Björnson, intitulată »Opresiunea maghiară«, — la 4 (patru) luni închisoare de stat și de două-ori 500 (cinci sute) coroane amendă, adevăd cu totul 1000 cor. amendă.

Două zile mai târziu, adevăd Luni în 7 Iunie, s'a pertractat tot în fața curții cu jurați din T-Mureșului procesul intentat redactorului nostru responsabil Victor Braniscea pentru articolul „Sărbători vesele“, apărut în ajunul sf. Rusalii din anul trecut. Curtea cu jurați a fost presidată de

cunoscutul șovinist maghiar, contele Miklos Lazar. Procuror a fost Dr. G. Tar, iar apărarea a fost susținută de d-nul avocat Dr. Enea Draia. Pertractarea s'a sfârșit la oarele 12 din zi cu condamnarea d'nului Victor Braniscea la 6 luni închisoare de stat și 1000 cor. amendă în bani.

Din decursul pertractării, despre care am publicat în numeroși trecuți de zi rapoarte amănunțite, reținem următoarele momente. Procurorul Dr. Tar nu s'a ocupat în vorbirea sa de acuză cu pretinsul delict de »agitație«, ce l'a găsit în articolul incriminat, ci a cerut condamnarea acuzatului pe motiv, că a scris articolul cu scopul de a pregăti viitoarea »Dacoromânia« dela Tisa până la Marea Neagră. În două discursuri de un ceas și jumătate apărătorul Dr. Enea Draia a arătat nețemeinicia acestei acuze trase de păr, a respins cu energie și indignare acuzele ridicole ale procurorului, cari nu stau în nici o legătură cu articolul incriminat și a cerut juraților, ca să achite pe acuzat, care n'a păcătuit altceva, decât că a cerut în articolul său să se respecte drepturile poporului românesc de-a se desvolta liber în limba și cu datinile sale.

Acuzatul Victor Braniscea, care în tot decursul pertractării s'a folosit de limba sa maternă, deasemenea a protestat în contra nedreptelor și nebasatelor învinuirii ale procurorului.

Acum lăsam să urmeze încheierea raportului corespondentului nostru, în care se comunică în resumat vorbirea acuzatului și încă câteva alte amănunte despre decursul pertractării de Luni.

Vorbirea acuzatului.

Acuzatul Victor Braniscea zice, că la cuvântul nu pentru a se apăra în contra acuzațiunilor procurorului, deoarece se simte nevinovat, ci pentru a expune scopul pe care l'a urmărit cu articolul »Sărbători vesele«. Înainte de a face însă aceasta își ține de a sa datorie sfântă să respingă cu indignare și să protesteze cu toată hotărârea în fața curții cu jurați în contra îndrăznețelor și nedreptelor acuze, prin cari procurorul vrea să-l prezinte în fața juraților drept trădător de patrie.

Articolul a fost scris în ajunul unei mari sărbători creștinești, în ajunul sf. Rusalii, sărbătoare ce simbolizează preamărirea luminei, a adevărului, care s'a coborât în formă de limbi de foc asupra

mul cu muncă și cu sudoare. Iubiți învățătura și vă folosiți de ea spre bine.

Învățați care una zic și alta fac sunt bolnavi la cap de oare ce nu se pot stăpâni.

Cam de acestea vorbea și le spunea moș Iordache, celor din jurul său, cari îl ascultau cu drag și se foloseau de sfaturile lui.

O să-i fie bine și pe lumea cealaltă fiindcă mult bine a făcut pe asta. Pe unii din sat i-o învățat să altoiască pomi, pe alții să curețe știubeile, pe alții să cotorască și să tae vile și pe alții cum să sãmene, că era meșter și priceput și cu multă bunăvoință de a face bine.

— Să faci treabă bună și curată, dragul moșului, ș'apoi să te lași în voia lui Dumnezeu și să faci după om, așa zicea dânsul.

Era foarte aspru cu cei care făceau treaba numai așa de mântuială. Când trecea pe lângă un ogor și nu-i plăcea cum îi muncit, se interesa de stăpânul lui, și tocmai când era lume mai multă îl deținea și începea să-i spună:

— He he! mai băte!.. Cum ai să faci tu produse cu nedestulare dacă arătura îi proastă; numai ai zgăriat pământul, sau ai dat sămânța prea rară sau prea deasă, sau că n'ai prășit păpușoala vreme și l'ai lăsat prea des, sau prea rar, sau că nu l'ai moșuroit bine, în sfârșit l'ai arătat toate relele. Luase mulți pe lângă

FOILETONUL »GAZ. TRANS.«

Din viața țărănească.

De Grigorie N. Coatu.

Moș Iordache.

În sfârșit l'o ajuns rândul și pe moș Iordache!.. Da, l'o ajuns rândul!.. Cu mare alaiu, l'a petrecut zilele trecute, aproape toată lumea din sat până la cel din urmă locaș. Care mai de care îi ziceau »gorunul cel mare«; îl asemăna cu cel mai mare și mai bătrân stejar din pădurea regală. Și în adevăr, că era bătrân de nu-i mai trebuia decât vre-o doi ani și implinea suta bătută. Îi ajunge cât o trăit! Să dea Dumnezeu să trăiască ca și dânsul și cel din urmă copilăș al fie-cărui Român! Multi au plâns și mulți au jelit ducerea lui moș Iordache din lumea aceasta, că tare mai era înțelept, cuminte, sfătos și cumpănit în treburi. Nu era sărbătoare în care să nu-i vezi încunjurat de tineri și bătrâni, care îl ascultau sfaturile, poveștele și întâmplările din viață, punându-le trecutul în față cu prezentul. Le vorbea de Turci, de Nemți, de Ruși și de aite neamuri dușmane, care s'au încercat să ne ia țara și să ne facă robi, după cum îi povestise și lui alți bătrâni, pe când era copil. Apoi le vorbea de bețicuri, de pont, de robi și de câte și mai câte suferinți și greutăți, pe cari le-a îndurat Românul nostru și mai ales țărani dela sate. Și, când

ajungea cu vorba la Domnitorul Cuza-Vodă și începea să spună de improprietărea țărănilor și de bucuria țiganilor în ziua când s'a rupt lanțul robiei, îl podideau lacrimile și-l făcea să plângă pe toți cei din jurul său.

Și mie mi-a fost drag acest moșneag vrednic de laudă căci, chiar numai de când îl cunosc, vreme de 16 ani, n'am auzit din gura lui, decât vorbe bune și îndemna pe toată lumea la treabă, la fapte bune și la gospodărie.

— Ne-a murit judecătorul, auzi pe care mai de care din sat. De era vre-o neînțelegere dela vr'un hat, de era să-și prindă care-va vr'un loc de casă în silistea satului, de era vre-o neînțelegere în vr'o familie, așa se regula și așa rămânea cum hotăra moș Iordache, căci lui i-se da crezare, ca unul ce știa mai bine și văzuse multe în viața sa. Se impusesse oamenilor nu numai cu vorba, ci și cu fapta. În zorii zilei îl vedeai când cu sapa, când cu cazmaua, când cu hârlezul, când cu coasa, cu furca și cu grebla după treabă. Și muncea, muncea, nu se încurca; dar muncea cu rost și cu regulă, și de aceea pe urma lui vedeai spor nu altăceva. Până la adânci bătrânețe a fost printre cei dintâiu gospodari, afară că și copiii lui, doi băieți și trei fete ce are, dați tot; la casa lor, suat tot printre gospodarii de frunte. El au casele cele mai bune din sat, pământul cel mai mult, vilele cele mai bune, boii și vacile cele mai grase și mai frumoase, și

la ei ai să găsești scuarțe alese și în poduri, țăsături de mătasă și de lână și putini cu brânză în săptămâna albă, fiindcă au oi și fiindcă au deprins și au văzut în casa părinților. Pe omul harnic, cinstit și nerisipitor îl iubia și-l îmbrățoșa ca pe copilul său; iar pe cel tâlhar, leneș, bețiv și curvar să nu-i vadă în ochi; se ferea și-l ocolea cât pe colo. De multe ori ședeam de vorbă cu dânsul, pe pașiștea de lângă han, Duminicile și sărbătorile când se făcea horă și uitându-se cu ochi răi și amărât în suflet oareș-cum, văzând pe cei cu capul amețit de beutură, zicea:

— Vai de oia care nu-și poate purta lăna. Rachul si fie cât de bun, face pe om nebul. Omul să-l bea ca doctorie iar nu pentru veselie, dacă vrea să nu cadă în nebulie. Dumnezeu urâște și lumea desprețuește pe cel ce se mișelește. Că cu mintea, omul întrece toate dobitoacele, deci să caute a nu fi mai pe jos de cât ele. Uitați-vă!.. arată spre un bețiv ce sta trântit jos. Vede el frumuseța jocurilor?... Aude cântecul lăutarilor?... Își dă seamă că-i om?... Spuneți drept, ce deosebire este între dânsul și între porcul care se tolănește în glod?... Să nu lăcomescă omul mai mult decât trebuie, că lăcomia pierde omenia. Parcă boerul din satul nostru n'are destulă avere?... Și cu toate acestea lăcomia îl împinge la ne-dreptăți. Pe unul îl înșală la măsură, pe altul la socoteală și cu toate că-i învățat, nu-și dă socoteală, că săracul câștigă ba-

apostolilor. Scopul articolului, pentru care este dat în judecată, a fost deci dorința de-a spune cetitorilor ziarului un adevăr îmbrăcat în haina seninei sărbători, nici prin gând nu i-a trecut însă acuzatului de a atăta la ură contra poporului maghiar.

Trecând la conținutul articolului acuzatului spune, că în articol se vorbește de pășunile ce le-am avut și avem în viața noastră de stat și de fapte reale, cari s'au petrecut aievea. Se constată că situațiunea noastră politică e rea și devine din zi în zi mai grea și îngrijitoare, că pe lângă dările și alte sarcini, ce apasă pe umerii poporului și cari pe mulți îi fac să ia lumea în cap, poporul trebuie să mai îndure și nesfârșite prigoniri pentru iubirea sa de neam și de limbă.

Acuzatul ilustrează cu exemple aserțiunile sale și insistă îndeeșbi asupra faptului, că mulți ziaristi, preoți, învățători și țărani fruntași au trebuit să îndure grele pedepse pentru iubirea lor de neam și limbă. Noi Românii — zice acuzatul — ne iubim din tot sufletul nostru neamul și ceea ce dorim și la ce aspirăm este să putem și noi în patria noastră să ne bucurăm de toate acele drepturi, de cari avem neapărată lipsă, pentru că neamul nostru să se poată dezvolta în cultura proprie, întemeiată pe limba și obiceiurile sale și să poată progresa pe toate terețele în măsură, în care își va câștiga această cultură. Precum Maghiarul ține la limba și legea sa, tot astfel și Românii își iubesc mai pe sus de toate limba și neamul său. Iar cel ce nu-și iubesc limba și neamul, este un om de nimica, un ticălos. Dar dacă inima ne spune să ținem la limba și la neamul nostru românesc, la aceasta ne dau dreptul și legile țării.

Acuzatul vorbește în special de legea naționalităților și arată cum această lege prin dispozițiuni ale legilor mai nouă și ale diferitelor ordinațiuni ministeriale a ajuns o adevărată caricatură. Legea există de fapt numai pe hârtie. În realitate toate merg anapoda. Iar când ziaristi și alți fruntași români cer respectarea acestei legi, ei sunt băgați în închisoare pentru că țin la limba și neamul lor. Noi Românii, când pledăm pentru drepturile limbii noastre, nu agităm în contra Maghiarilor și statului, ci cerem numai să se respecte și dreptul nostru, care se cuprinde și în dispozițiunile favorabile nouă ale legilor existente. Pentru iubirea ei de limbă și neam a fost adusă în timpul mai nou în fața justiției și d-na Vlad.

De sine înțeles, că faptul acesta a amărât și mai mult poporul nostru. Dar nu numai noi Românii, ci chiar și Maghiarii au fost scandalizați de faptul acesta. Dovadă articolul distinsului scriitor maghiar Herzeg Ferencz, a cărui conținut vi l'a comunicat apărătorul meu.

De încheiere acuzatul constată, că în articolul incriminat nu se poate găsi nici urmă de agitație. Dacă ar fi voit să agite ar fi strigat Românii, să se deștepte și să nu mai suferă perzețiunile necontenite. Nu numai că n'a făcut o astfel de provocare, dar din contră a liniștit pe cetitorii foaiei, căci iată cum și-a încheiat articolul:

„Putem privi vesel în viitor, deși toate din jurul nostru par a nu ne fi favorabilé. Restează numai, ca fiecare

din noi să fie și să rămână conștii de datorie ce o are ca Român și ca cetățean către neamul și patria sa“.

Cere juraiților să-l achite.

O figură de tot comică și aproape de compătimit a jucat în tot timpul *tâlmăciul* A. Veres, de meserie cancelist la judecătoria. Știa românește cam atâta, cât a uitat Sasul. Când se ridica, ca să tâlmăcească acuzatului întrebările președintelui, îi cetea-i de pe față groaza ce-l cuprindea.

»Mă rog d-nu președinte întreat, dacă te crezi bunos de izgâtas“?

Cam așa sunau întrebările. Culmea groazei l'a cuprins însă pe bietul Veres, când a început acuzatul să se apere românește. Se temea bag seama, că în ultimul moment va fi excepționat și își va pierde »onorarul« de 10 cor., cât i s'a lichidat la sfârșitul pertractării. Dacă n'a meritat cele 10 cor. pentru munca de tâlmăci, apoi pentru groaza, ce-a dus-o, de sigur i-a meritat. Eu unul, cel puțin, i le votam. Nici nu și-a căscat bine gura, ca să tâlmăcească vorbirea acuzatului și a trebuit să întrevină ca tâlmăci *apărătorul* și în cele din urmă *chiar și președintele*, ca cel puțin în liniamente generale să fie resumat discursul acuzatului.*

Faptul, că cele spuse de acuzat n'au fost tâlmăcite în întregime lor, de sigur n'a influențat verdictul juraiților, dar mă cuget cu mahnire și groază la bieții țărani români, când venind cu multele lor pricinii pe la judecătoria, încap pe mâna unor astfel de tâlmăci-Veresi...

In fine încă una: Unul din publicul prezent unguresc, care de astădată a fost mai număros decât altă dată, — un Săcui bătrân, fost în mai multe rânduri jurat, spunea în gura mare după rostirea pladoariilor, că el ar achita pe acuzatul, dacă ar fi vorbit ungurește.

Vorbă să fie!

Rip.

Cum vrea Monarchul să se facă descurcarea?

Foile de asară din Budapesta știu să spună mai multe și mai amănunțite despre audiența lui Kossuth la Majestatea Sa, din ceea ce se vede, că cauza băncii independente stă foarte rău și că Monarchul, deși n'a luat încă o hotărâre definitivă, i-a dat lui Kossuth să cunoască, că nu e învoit, ca descurcarea să o facă un guvern alcătuit numai din independiști.

După reînnoțirea lui Kossuth, s'a pus în mișcare întreg partidul independist, îndată ce au înțeles dela el cum stă lucrul. În toată graba a fost convocat *comitetul executiv al partidului independist* de către Kossuth, care a vrut să-i comunice condițiunile, ce se pun la Viena pentru rezolvarea crizei. Aceste condițiuni

*) La punctul acesta, care e mai grav decât s'ar părea, vom mai reveni. Red.

sunt, după cum a comunicat Kossuth, următoarele:

1. Susținerea coaliției și susținerea neschimbată a cabinetului;
2. Ducerea în îndeplinire a reformei electorale și încă pe baza proiectului lui Andrassy, adică pe baza pluralității;
3. Nouă alegeri pe baza reformei electorale;
4. Rezolvarea cestiunei băncii prin camera aleasă după noua lege, cu alt cuvânt amânarea ei până se va întruni noul parlament.

Majoritatea comitetului executiv e contra acestor condițiuni și între independiști domnește o dispoziție rășboinică.

Kossuth a spus, că din tot cuprinsul audienței, el trebuie să conchidă, că Majestatea Sa, vrea ca descurcarea crizei să se facă numai sub conducerea contelui Iuliu Andrassy. Wekerle n'are nici un rol activ. Kossuth a cetit monarchului planul său de descurcare, dar n'a avut ocaziunea să vorbească despre el mai pe larg, căci Majestatea Sa, după ce a ascultat cetirea lui, a făcut la sfârșit următoarea observare, de o extraordinară importanță:

— Pactul dela 1906 a fost garantat din partea partidului independist față cu coroana de Francisc Kossuth. Aștept dela d-ta, ca să faci destul obligământului ce l'ai luat asupra-ți, căci cestiunea dreptului electoral nu poate fi delaturată sau amânată de nici o altă cestiune.

Kossuth a răspuns, că dânsul personal nu împedica realizarea înțelegerii stabilite, sunt însă temeri, că voința lui va trebui să cedeze față de atitudine majorității partidului independist.

Kossuth totuși a promis monarchului, că va lua înțelegere cu șefii grupului băncii independente spre a-i îndupleca să renunțe deocamdată la dorințele lor.

Cestiunea băncii agrare bosniace. În ședința de alaltăeri a parlamentului austriac s'a dat o mare luptă în jurul propunerii prezentate de deputatul Sustersits cu privire la banca bosniacă. Deputatul Sustersits propusese ca guvernul să nu aprobe proiectul privitor la constituția Bosniei până atunci, până când nu se va lua băncii maghiare bosniace dreptul de expropriare. După o deșabateră foarte agitată propunerea a ajuns la vot. Votarea s'a făcut nominal și a decurs în mijlocul unei agitațiuni nemaipomenite. Deputații tuturor partidelor s'au prezentat în număr complet. Au votat chiar și miniștrii, ceea ce până acuma nu s'a mai întâmplat. Votarea s'a terminat cu învingerea guvernului respingându-se propunerea prezentată cu 242 voturi contra 237.

După știrile mai nouă parlamentul va continua să lucreze până la sfârșitul lunii Iunie, spre a întocmi bugetul sau un buget provizoriu. În cazul că nu se va ajunge la nici un rezultat cu parlamentul, atunci la sfârșitul lui Iunie parlamentul va intra în vacanță și la sfârșitul lui Iulie sau începutul lui Septembrie se va decide asupra situației. În prezent situațiunea rămâne neschimbată.

Criza ungară și creștinii-sociali. E interesant a cunoaște părerile ziarelor partidului creștin-social al lui Lueger cu privire la starea de față a crizei ungare. Mulți au crezut că creștinii-sociali fiind contrari declarați ai nizuintelor de neațărnare și de separare kossuthiste, vor fi contra ori cărei combinațiuni viitoare ministeriale, în care să nu între decât independiști. Dar nu e așa. Din contra o corespondență semioficioasă creștină-socială vorbește foarte simpatice despre planul de descurcare al lui Kossuth și zice, că deși acest plan conține multe lucruri îngrijitoare, totuși el poate fi luat de bază serioasă a tractărilor de către parlamentul austriac. Și în tot cazul ar face mai bună impresiune în Reichsrat de cât planul lui Wekerle și Andrassy. Mai zice că e puțină ca 48-știi în decursul tractărilor să facă încă și mai multe concesțiuni și să fie aplicate de a ocupa, dacă nu tocmai resortul ministrului-președinte, apoi cel puțin pe acela al ministrului de interne cu un băgat aderent al programului dela 1867. E băttător la ochi, că creștinii-sociali nu vor să audă de Andrassy și de programul lui. Ba una din foile lor o spune pe față, că n'are de ce se teme nime, că Monarchul va însărcina pe Andrassy cu formarea noului cabinet.

Audiențele miniștrilor Kossuth și Andrassy.

Situația guvernului dimisionat și a coaliției dela putere este încă tot atât de nelămurită ca și acum o săptămână. Cel mai nou moment în acest hal sunt audiențele de alaltăeri ale miniștrilor Kossuth și Andrassy. Amănunte despre aceste audiențe nu se cunosc, deoarece ambii miniștrii observă cea mai mare tăcere. Atâta se știe însă, că în aceste audiențe încă nu s'a luat o hotărâre definitivă.

Cu atât mai mult însă se ocupă foile maghiare cu aceste audiențe, făcând fel de fel de combinații. Iată cum apreciază situația foaia lui Kossuth „Budapest“:

E neîndoios, zice foaia lui Kossuth „Budapest“, că ne aflăm în ajunul unor vremi grele. Ce ne va aduce viitorul, nu știm. Un lucru însă e mai presus de orice îndoială, că reforma electorală trebuie realizată. Viitorul statului ungar și a națiunii maghiare depinde dela această reformă. Partidul independist, dacă se va pune serios pe lucru, va găsi modalitățile pentru ca să-și îplinească această datorință. Nu e permis, ca să se clatine încrederea, care

Acesta veni în încurcătură, se cuge-tă puțin, apoi grăi:

»De ceva nedreptăți mari — ce e drept — nu-mi aduc aminte să fi făcut. Dar am primit și primesc și acuma dări și vamă. Am fost supus și eu multor ispite ca și ori ce om... și mă tem, nu cumva să fi primit mai mult decât s'a căzut și mă tem și de aceea, că nu voi avea putere peste aur«.

Domnitorul după acestea luă aurul și-l dădu căpeteniei oștirilor.

Acesta — după-ce stătu și el puțin pe gânduri — începu:

»Eu primesc în toată ziua bani mulți, pentru a plăti soldaților solda și pentru ca să le cumpăr arme și toate cele de lipsă pentru întreținerea lor. Sunt îndatorat să dau socot-aiă despre banii cheltuiți și se poate că uneori să se fi strecurat și câte o greșală prin socoteli și astfel cuget, că mâna mea nu ar fi destul de curată și vrednică să pună în pământ acest aur!«

Domnitorul aruncă o privire pe furis spre hoț, care sta mut la o parte și pe a cărui față se reflecta conștiința că a învins, apoi se întoarse spre preot și zise:

»Dar tu, marele preot al Zeului prea puternic, cred că vei avea baremi tu mâni curate!«

Acesta ajunsse în mare zăpăceală, și la urmă răspunse:

»Eu încassez dijmele dela popor pen-

învățătură și un fel de teamă și de rușine de dânsul, așa că pe mulți îi auziai când treceau pe lângă cei care munceau:

— Vedeți de faceți treabă bună, că vai de obrazul vostru, dacă nu i-o plăcea lui moș Iordache.

Ii auziam de multe ori pe moș Iordache:

— Dacă omul face fapte bune își capătă renume, chiar dacă se duce din lumea asta, numele lui se pomenește de cei care rămân pe viitorime.

Așa e!... a avut dreptate. Văd că dânsul a murit, dar numele i-se pomenește.

1909 Aprilie 20.

Cine e cinstit?

— Poveste indică de A. O. K. —

Ca și toate popoarele din lume — fie creștine, fie păgâne, — astfel și poporul din India își are poveștile și anecdotele sale, dintre cari una, care nu numai că conține umor mult, ci e și foarte instructivă, vreau să o fac cunoscută acuma.

Se zice că în timpurile cele vechi fu prins odată în India — în capitala țării — un hoț periculos și acesta, după legile țării, avea să fie osândit la moarte prin ștreang.

Cu o zi înainte de a fi dus la perzarea, hoțul acela spuse mai marelui temniței

că ar avea să comunice un lucru foarte însemnat domnitorului țării, după care apoi poate și muri liniștit, căci și-a ușurat conștiința.

După aceste rugăminte, hoțul fu dus așa legat înaintea tronului domnitorului, unde întreat despre dorința sa din urmă, hoțul cu mare smerenie răspunse:

»Puternice doamne! Sunt judecat la moarte pentru ale mele fapte rele și fără de lege; lumea mă cunoaște și mă știe de un hoț mare și periculos; dar cu toate acestea am și putere necunoscută de nime, puterea și secretul de a sădi pomi cari produc fructe de aur«.

Domnitorul zise că nu crede această, la ce hoțul respunse:

»Fă o probă, oh împărate! Un astfel de lucru nu ai văzut încă. Proba e foarte ușoară; iar după-ce eu voi face ce am promis, vei vedea, că deși legat ca un hoț, nu sunt omul care să mint. Lasă să mă ducă până la zidurile cetății. Acolo voi rosti eu cuvintele vrăjitoare pe cari numai eu le știu și voi face aceea, ce tu nu crezi că ar fi cu puțință!«

Toate căpeteniile: mai marele oștirilor, vistiernicul și preotul cel mare căți se aflau de față, sfătuiră pe împărat ca să dea ascultare hoțului, căci o încercare totuși nu va strica nimic.

Domnitorul se învoi la urmă să îplinească rugăminte hoțului, iar hoțul — tot legat — fu dus și petrecut de toți: de

comandantul ostașilor, de vistiernic, preot și ostași, la locul cerut de dânsul. Ajunși la locul numit, hoțul murmură câteva cuvinte tainice, ceru apoi să se sape în un loc arătat de dânsul și — o minune! — avia dădură cu hârjetul și ieși la iveală un bulgăr de aur.

Hoțul luă bulgărul, îl dădu pe acesta domnitorului și zise:

»Dă poruncă să se bage bulgărul acesta în pământ și în timp de câteva zile va crește din aceasta un pom, care va face poame de aur. Dar înseamnă-ți bine: omul care va sămăna bulgărul în pământ să nu fi făcut nici odată ceva nedreptate cuiva și să se fi ferit în toată viața lui și de a gândi ceva lucru nedrept. Eu sunt făcător de rele și om fără de lege, prin urmare mâniile mele nu sunt vrednice să bage aurul acesta în pământ. Tu însă împărate, de bunăseamă că vei întruni condițiunile statorite de mine«.

Domnitorul luă aurul în mână, îl cumpăni pe acesta câtva timp în mâniile sale, stătu puțin pe gânduri și în urmă zise:

»Imi aduc aminte, că în tinerețile mele am luat odată bani din visteria țării pe ascuns, fără stirea tatălui meu. Acest păcat — ce e drept — mai târziu l'am recunoscut și m'am pocăit de mult... Dar cu toate aceasta mă tem că nu voi avea puterea de a vrăji aurul!...

Cu aceste cuvinte domnitorul dădu aurul vistiernicului.

o are națiunea în Kossuth. Cei drept, în cestiunea băncii căile lui Kossuth și Andrássy se despart. Ambii sunt însă conduși de același patriotism, și întâmplă-se ori și ce, însuflețirea pentru dezvoltarea națională pe terenul constituționalismului nefalsificat li leagă nedespărțiți.

»Budapesta mai spune că Kossuth va informa astăzi conlucra partidului despre situație. Wekerle va pleca pe la sfârșitul săptămânii la Viena, când se vor face pași hotărâți în vederea descurării crizei.

Agitațiile Sârbilor din Bosnia.

Starea spiritelor în Bosnia este încă departe de fi liniștitoare. Cu toate măsurile luate de guvernul austriac, Sârbii n'au putut fi mulțumiți. În timp ce Mohamedanii, fataliști au știut să se rezigneze și s'au mulțumit cu garantarea libertății cultului lor, Sârbii din Bosnia au privirile tot spre Belgrad și mai nădăduesc încă că visul lor de unire se va realiza.

Nu de mult o deputațiune de Sârbi s'a dus la Viena, sub conducerea lui Leftanovici, și au declarat că Sârbii din Bosnia sunt mulțumiți cu situația nouă ce li s'a creiat și că vreau să ia partela viața politică a Austriei. Îndată ce s'a auzit la Seraievo despre cele ce Leftanovici a declarat la Viena în numele Sârbilor din Bosnia și Herțegovina, în aceste provincii au început a se ridica glasuri de protestare. Deputațiunea a fost desaprobată. Ziarle sârbești au publicat articole vehemente la adresa membrilor ei, învinuindu-i că spre a-și servi interesului lor, au vândut cauza întregului popor.

Dar și la Belgrad opinia publică a fost alarmată. După cum scriu ziarle din Viena, guvernul din Belgrad ar fi trimis la Seraievo pe d-rul Gavrița spre a stăru pe lângă conducătorii Sârbilor de acolo să nu se lase ademeniți de promisiunile politicianilor austriaci. Doctorul Gavrița este cunoscut prin propaganda pan-sârbească pe care a făcut-o acum câțiva ani în Bosnia. Pentru aceasta a și fost expulzat. Guvernul din Bosnia, aflând de prezența lui Gavrița în Seraievo, l'a expulzat din nou.

Totuși acțiunea lui a avut ca rezultat formarea unui nou partid al Sârbilor din Bosnia, partid care e decis a face o poziție vehementă în diata provincială a acestei țări. Din programul noului partid se poate vedea foarte bine că tendința Sârbilor este de a păstra caracterul sârbească al celor două provincii anexate. Propaganda lor face progrese serioase și în curând vor ajunge cel mai puternic partid din Bosnia.

Un sincer rămas bun.

Cu ziua de 1 Iunie n. a. c. sunt trecut în penziune (însă fără penzie asignată), după o muncă îndelungată și istovitoare pe terenul învățământului popular de ani treizeci și unu, săvârșită cu cea mai mare dragoste, abnegațiune și râvnă apostolică, pusă în serviciul iubitelui nostru neam românesc, din care sunt mândru că fac și eu parte.

Grea luptă a trebuit să port în jungul răstimp de 31 ani, atât cu

dușmanii văzuți, cât și nevăzuți — durere! nu numai străini de neam și lege, dar și cu unii răutăcioși, și pismătăreți din neamul meu!

Cu toate acestea, amenințările însă nu m'au infricat, momentele nu m'au ademenit, ca să cad în ispita lașității.

Frica și lașitatea, umilirea și slugărnicia josnică n'au fost călăuzii mei în viață.

Loviturile dușmănești nu numai că nu m'au descurajat și slăbit, ci dimpotrivă mai mult mi-au mărit curajul și mi-au otălit puterile și cu conștiința datoriei împlinite liniștită și cu fața senină, am mers înainte, tot înainte, pe cărarea vieții, spre folosul neamului, în serviciul căruia am fost pus.

Zecile și sutele de elevi, cari s'au adăpat din limpedele isvorăș al cunoștințelor mele; și cari — pe lângă învățătura de carte au învățat și omenia — aceea făcând adevărată, sigură și neapărat de lipsă pe calea vieții — vor mărturisii-o aceasta la timpul său.

Impins de forța împrejurărilor vitrege, mă retrag de pe sublima, dar grea și spinoasă carieră a apostoliei dascălești, nu însă ca să trec la lene și somn, ci ca și mai departe să-mi pun debilele-mi puteri în serviciul iubitelui nostru neam, care azi, mai mult ca vreodată, are lipsă de ajutorul tuturor fiilor săi buni și adevărați.

Grele lupte ne mai așteaptă, dar Dumnezeuul părinților noștri, care ni-a ocrotit neamul în cele mai întunecate timpuri este: *Atotputernic* și nu ne va lăsa nici acum, când gheața întunerecului s'a topit și lanțurile sclăviei seculare s'au rupt, ear geniul cel bun cheamă la lumină și viață pe toți cei dornici de înaintare.

Sus dar inimile!

Nu mai acelora, cari disperează de viață, le sună ceasul morții și li-se sapă groapa pieirei, în care au să apună neplânși și fără urme; ear vitejii prin moarte trec la nemurire.

Nu mai lașii și nemernicii dezertează de lângă corpul sănătos și viguros al mamei națiune...

Când toți fiii neamului vor fi pătrunși de isbânda dreptei și sfintei cauze a redeșteptării noastre naționale, atunci triumful e asigurat și lupta e de mai înainte câștigată.

Deși mă retrag din activitate dintre păreții școlii, totuși, iubiti colegi, nu vă părăsesc, ci până la sfârșitul vieții mele voi fi între voi totdeauna și mă voi bucura cu cei ce se bucură și voi mângăia și incuraja

pe cei prigoniți și loviți de nemiloasa soartă a urei și răzburărei.

Despărțindu-mă, vă strig un dușios: *La revedere, fraților, pe alte terene de muncă culturală!*

Voila, în luna lui Iunie 10 zile, anul 1909.

Cu dragoste frățească:

George Dobrin,
Inv. român.

P. S. Iubiții mei amici și cunoscuți și toți acei stimați domni, cari pân'acum au purtat corespondență cu mine, și voiesc ca și pe viitor să se adreseze — în ori și ce afacere și de ori și ce natură ar fi — către mine, vor binevoi — dela acest dat — a-și îndrepta epistolele dâșilor la adresa mea în comuna-mi natală: *Bucium, u. p. Simca-veche* (O-sinka), eventual post restante: *Făgăraș*.

Nu vor greși și nu vor face rău nici iubiții colegi de ori și unde, cari în năcazurile lor — provenite numai din răutate și răzburare, din ori și ce parte — se vor adresa către mine.

ULTIME ȘTIRI

Budapesta, 10 Iunie. În cestiunea abținerii medicilor români de a participa la congresul medical internațional ce se ține acum la Budapesta, președintele comitetului de pregătire dr. Gross, declară că el nu o crede probabilă. La timpul său se formase un grup românesc, care și alesese un președinte și un secretar. Afară de aceasta atât președintele cât și consulul general român din Pesta știu că s'a format o listă de participanți români, ce s'a comunicat la Pesta. Deoarece până azi nu s'a comunicat nici un aviz contrar în privința acesteia, dr. Gross s'a adresat direct d-lui dr. Toma Ionescu, pentru lămuriri.

Budapesta, 10 Iunie. Un ziar de sară află următoarele din Belgrad: Când se aflase la Belgrad că regele Ferdinand al Bulgariei va trece prin Serbia cu ocazia voiajului său în străinătate, guvernul sârbească a înștiințat guvernul bulgar prin ambasadorul dela Sofia, că regele Petru a pus un tren regal la dispoziția suveranului Bulgariei și a desemnat câțiva ofițeri, spre a-l însoți în voiajul prin Serbia. S'a comunicat în același timp că regele Serbiei va întâmpina pe regele Ferdinand în gara din Belgrad. Regele Ferdinand a mulțumit pentru această atențiune, însă a refuzat să primească oferta regelui Petru, pe motiv că se va folosi de trenul lui personal. Regele Ferdinand a mai spus că nu dorește să i se facă o primire oficială prin regele Petru, deoarece dânsul voiajează incognito. Când trenul regelui Ferdinand a sosit în gara din Belgrad, s'a înlocuit imediat locomotiva bulgară cu o locomotivă ungară, care a condus trenul regal până la Semlin. Imediat după sosirea lui la Semlin și cu toate că era deja miezul nopții, regele Ferdinand a primit vizita contelui Forgach, ambasadorul austriac

dela Belgrad, cu care a avut o convorbire îndelungată. Acest nou refuz al regelui Bulgariei a făcut o impresie penibilă asupra Curții și guvernului sârbească.

Oradea-mare, 10 Iunie. Tribunalul de aici a pronunțat punerea sub acuzare a d-lui Ioan Russu Șirianu pentru cartea sa „Jobăgia“, care nu e decât o colecțiune de documente istorice și de extrase din legile vechi ale Ungariei.

Sofia, 10 Iunie. Consiliul profesoral al Universității se ocupă zilele acestea de cestiunea primirii profesorilor români, cari și-au exprimat dorința ca să viziteze Sofia, odată cu înapoierea vizitei făcută de către studenții români. Ideea vizitării profesorilor români este primită cu mult entuziasm în cercurile universitare și se speră, că ea va aduce după sine și urmări practice.

Petersburg, 10 Iunie. În sferele politice de aici s'a observat dese întrevederi între ambasadorul rus cu ministrul de externe Iswolski. Aproape nu trece o zi, ca cei doi diplomați să nu convorbească de mai multe ori pe zi. Obiectul discuțiilor e cestiunea persană.

Petersburg, 10 Iunie. În sferele bine informate de aici se afirmă, că prezența lui Stolypin la întâlnirea împăratului Wilhelm II cu Țarul Rusiei e orânduită după dorința acestuia. Prezența lui va fi însă pur formală, căci retragerea lui și a lui Iswolski se va face în același timp.

Londra, 10 Iunie. Ocupându-se de ultimul discurs rostit de secretarul de stat Grey, ziarul „Daily Telegraph“ arată că Grey confirmă cele spuse de Roseberry acum câteva luni, anume că în Europa se dă o luptă ascunsă. „Times“ spune că liniștea ce domnește în politica europeană este ca și liniștea înaintea unei furtuni. „Trebue să ne pregătim pentru a putea înfrunta furtuna. Nu trebue să ne dăm înlături dela nici un sacrificiu, dacă vroim să menținem supremația pe mare“. „Daily Mail“ scrie următoarele: „S'a spus că lordul Roseberry ar fi avertizat Europa în mod prea brutal. Acum însă chiar ministrul afacerilor străine consideră situația ca foarte critică și cere să ne înarmăm.“

Berlin, 10 Iunie. Ziarele de seară află din Constantinopole, că vaporul „Dneschteri“ ce fusese trimis la Yemen s'a scufundat în apropiere de Dschedda, 400 de soldați s'au înecat. Se crede că este vorba de un atentat săvârșit de un șeic arab, în scop de a zădărnici întărirea garnizoanelor din Yemen.

Bogatul cel lipsit de toate.

de Leo Tolstol.

Era odată un sărac care în fiecare seară când se culca, nu putea s'adoarmă, căci era chinuit într'una de un gând:

— De ce oare, își spunea el, traiul e așa de greu pentru săracime?... Oare de ce bogății pot să adune așa de multe averi?... Câți dintr'ânșii nu au saci plini cu aur?... Și cu toate astea tot nu se mai satură!... Parcă tot ar mai vrea să strângă!... Ar fi în stare să se lipsească și de mâncare și de toate, numai să se îmbogățească. De așa fi bogat, știu eu cum așa mai trăi!... N'ași munci toată vremea. Mi-aș găsi și eu timp de odihnă și, pe cât așa putea, și altora le-aș face bine!...

Într'o zi, tot gândindu-se așa, auzi lângă el un glas, care-i spunea:

— Vrei să te îmbogățești?... Ține punga asta!... N'are într'ânsa de cât un ban de aur, dar, cum îl vei scoate din pungă, vei găsi altul în loc. Poți deci să scoti câți vei vrea și, după ce te vei sătura de scos, aruncă punga în vre-o apă!... Dar mai bagă de seamă ceva: să nu cumva să cheltuești vre unul din banii cei de aur mai înainte de a arunca punga, căci să ști că atunci se vor preface în pietre!

Bietul om nu mai putea de bucurie. După ce-și mai veni în fire, se uită în pun-

gă: era un ban de aur. Îi scoate să se uite la el. Ca prin minune zărește altul în loc.

— Ia te uită!... Își spune el mirat. Ce noroc a dat peste mine!... N'am să dorm toată noaptea. Am să scot într'una bănuți de aur, până ce s'or face o grămadă și mâine sunt bogat. Mâine dimineață am s'arunc și punga și după acela știu eu cum să trăiesc!...

Și se ținu de vorbă. Dimineața se trezi cu un morman de aur lângă el.

Când văzu atâta bănet, lăcomia puse stăpânire pe sufletul lui și se gândi:

— Ca să mai am încă pe atâta, n'am de cât să mai țin încă o zi punga!...

Și toată ziua și-o petrecu cu scosul banilor. Și parcă tot nu i ajungea. Sufletul nu i-se mai sătura și nu se hotăra să se despartă de punga fermecată.

Dar trupul lăcomului nu vroia să știe de socotelile sufletului. I se făcu foame și văzu că n'are de mâncare de cât o bucată de pâine neagră și uscată.

Atunci se gândi: să se ducă să-și cumpere ceva de mâncare. Dar asta ar fi fost peste putință, căci la întoarcere în locul banilor n'ar fi găsit de cât pietre, dacă n'ar fi aruncat mai înainte punga în apă.

...Și cu toate astea tare ar fi vrut se mănânce dar... nici de pungă, să nu se despartă.

Și ne mai având încotro, nenorocitul se apucă să roadă din coaja de pâine neagră și uscată. Și dorul de a avea cât mai mult îl stăpânește într'una și nu cutează să scoată banul din pungă.

Se înnoptează și el tot nu contenește. Scuate într'una. Trece o săptămână, se scurge o lună, se împlinește anul și el tot lângă pungă stă.

Cine n'ar fi bucurios să aibă atâtea avere?... Nu-i om, care să nu aibă dorul de a avea bani și cât de mulți.

Și omul cel lăcom își răbdă viața, cerșind, uitând că altă dată dorise să trăiască numai pentru plăcerea sufletului său și pentru fericirea semenilor lui.

Câte odată parcă s'ar hotări: să se apropie de țărnușul apei, cu gând ca să arunce punga, dar o ia la fugă numai de cât. De mult a îmbătrânit, pielea i-a ajuns galbenă ca și aurul lui și cu toate astea tot nu se poate sătura de bani.

Și cu toate bogățiile lui l-a găsit într'o zi moartea... sărac și flămând, ghemuit pe o laviță și cu punga în mână.

(*Albina*)

Trad. de G. Carp.

tru trebuințele religioase. Socotelile le las ca să le isprăvească preoțimea supusă mie. Din această cauză nu sunt asigurat dacă toți preoții ar fi fost drepti întru purtarea slujbei cu care i-am însărcinat!...

Domnitorul surăse, apoi se întoarse câtră hoț și îl întrebă, de cumva are vre-o observare de făcut. Iar hoțul zise:

»Oh puternice doamne! atâta așa aveva numai de zis, că dacă ar fi să se lucreze după drept și dreptate, ar trebui ca toți cinci să fim spânzurați, căci nici unul din noi nu e cinstit. Vezi și tu destul de bine, cât de cu greue a fi om de omenie!«

»Aceasta o văzu destul de bine« a dause împăratul, dar și aceea o văz, că tu ești un mișel, dar un mișel isteț și înțelept!...

Apoi dădu poruncă ostașilor să deslege pe hoț și adresându se din nou câtră acesta zise:

»Te du, ieși din țara aceasta și pe aici să nu te mai văz niciodată!«

După aceasta domnitorul întorcându se câtră cei ce-l încunjurau zise:

»În adevăr bine a zis hotul acesta: e greu, e foarte greu a fi cinstit. Deci de acum înainte vom trebui să tractăm mai cu cruțare și mai cu blândete orice fapte, asupra cărora am avea noi de judecat.«

Trad. din l. germană de Iuliu Pop.

STIRILE ZILEI.

— 28 Maiu v.

Examenle de maturitate la gimnaziul gr. or. român din Braşov se vor începe în 21 Iunie n. şi vor fi conduse de d-l asesor konzistorial Mateiu Voileanu, în calitate de comisar konzistorial.

Biserica română din Viena. O comisiune a societăţii pentru clădirea unei biserici româneşti la Viena a fost primită zilele trecute în audienţă de Maj. Sa Monarhul. Comisiunea a fost compusă din preşedintele societăţii d-l general Alex. Lupu, vice-preşedintele d-l Dr. Ciurcu şi deputatul Aurel Onciul. Preşedintele a predat Maj. Sale un raport asupra activităţii societăţii, spunând că a venit să roage pe Majestatea Sa să binevoiască a acorda o subvenţiune bisericii române din fondul greco-ortodox, al cărui administrator onorific este. Maj. Sa a răspuns că va interveni în acest senz. Maj. Sa a convorbat apoi despre lucruri privitoare la armata austro-ungară cu generalul Lupu, despre colonia română din Viena cu Dr. Ciurcu şi s'a informat despre deputaţii români din Bucovina dela deputatul Onciul.

Postul Björnson — grav bolnav. Din Stockholm se anunţă că marele scriitor Björnson se află greu bolnav în localitatea de băi Larwick. Sunt temeri de complicaţii.

Regina Elisabeta a României petrece încă tot în Constanţa. Alături după amiază a mers cu automobilul la port, unde s'a imbarcat pe bordul Vaporului »Principesa Maria« spre a face o plimbare pe mare. Marea multime, ce se adunase a salutat călduros pe regina, care în excursiunea ei de preumblare a fost însoţită de damele de onoare d-le Poenaru şi Bengescu, de generalul Poenaru, comandorul Gratzosky, adjutantul regal, de prefectul Varnav, directorul serviciului hidraulic, de d-l Anghel Saligny şi alţi. Preumblarea pe mare a fost favorisată de un timp splendid. Când corabia s'a întors peste câteva oare, mulţimea care aştepta, a izbucnit în strigăte de »Trăiască regina!«.

Alegeri pentru reprezentanţa oraşului Braşov. Sâmbătă în 12 Iunie n. se vor face în cele 6 cercuri ale Braşovului alegerile pentru reprezentanţa oraşului Braşov în locul membrilor, a căror mandat a expirat. În Scheiul Braşovului se vor alege 12 membri. Alegerea va fi presidată de d-l avocat I. Lengeru şi va începe la oarele 9 dim. în sala de gimnastică a gimnaziului român.

Esamenul din religione cu şcolarii români gr. cat. dela institutele de învăţământ din Braşov se va ţine Sâmbătă în 12 Iunie st. n. a. c. după amiază, începând dela 2 oare, în localul designat al gimnaziului român gr. ori. Toţi cei-ce se interesează de mersul instrucţiunii şi de progresul tinerimii sunt binevăzuţi şi rugaţi a participa la acest esamen. *Moise Brumboiu* paroch, catechet.

Reprezentanţa gimnaziului din Brad s'a întrunit în ziua St. Constantin şi Elena în Brad. Interesul viu al obşteii — scrie Tribuna — s'a manifestat în numărul cel mare al reprezentanţilor, cum de mult nu s'a văzut în Brad. Din Arad a participat ca membru al reprezentanţei par. protosincol Roman R. Ciorogariu. S'a luat între altele hotărârea de-a pregăti planurile pentru zidirea noului palat gimnazial pe un loc admirabil şi cu nespuse avantagii igienice. Demersurilor pentru clădirea gimnaziului le premerge vestea îmbucurătoare ce avem să semnalăm lumii româneşti, îngrijate de cearta ce s'a ivit între corpul profesoral, care ameninţă şi existenţa şcolii, cum-că s'a restabilit pacea în sânul corpului profesoral. Ea va fi piatra fundamentală cea mai trainică a noiei clădiri.

Reuniunea »Frăţia« a Românilor din comuna Caţa (Transilvania) progresează în mod foarte îmbucurător din an în an. Pot fi mândri cei de acasă de aceasta. Ce-i mai frumos în lucrarea membrilor numitei reuniuni este munca harnică şi desinteresată, cu bună voinţă şi cu ambiţiune, care le face cinste şi serveşte spre mândrie tuturor Românilor, cari pun interesele neamului mai presus de interesele lor. Membrii comitetului reuniunii »Frăţia« în frunte cu inimosul lor preşedinte, d-l Ignatie Mircea întreprind tot posibilul pentru a face să sporească fondul reuniunii şi a înainta interesele ei pe cale socială culturală. La Paşti, precum am anunţat la timpul său, au aranjat un bal în favorul reuniunii, care a avut o reuşită splendidă. Intre membrii comitetului şi ai biroului se distinge prin

zelul său pentru reuniune şi vice-preşedintele Gh. I. Comşa, care adeseori, îşi neglijează chiar propriile sale interese comerciale pentru reuniune. Laudă şi cinste se cuvine pentru reuşita balului amintit şi neobosiţilor d-ni: Nicolae Boeru, Gh. Boeru, Gh. Diacu, comercianţi, membrii ai comitetului, precum şi d-lui Ioan Lungu, harnicul casier al balului. Tinerii membrii ai »Frăţiei« cari mâine poimâne vor fi chemaţi a înlocui pe cei bătrâni, să ia pildă dela aceşti neobosiţi lucrători, în frunte cu simpaticul lor preşedinte şi prin muncă şi cinste să arate, că şi ei sunt însufleţiţi de aceleaşi sentimente, că şi ei sunt gata să jertfească pentru binele şi propăşirea societăţii. Venitul curat al balului amintit trece peste 1500 lei, ceea ce constituie un câştig frumos în folosul reuniunii »Frăţia«.

Pentru masa studenţilor români din Braşov s'au mai făcut următoarele contribuiri:

Familia Moga din Sibiu la »fondul Bologa« suma de 20 cor., în loc de cunună eternă pe sicriul neuitatului văr şi nepot *Ionel Dima*.

Primească generoşii donatori sincerile noastre mulţămite. — *Direcţiunea şcolilor medii gr. or. rom. din Braşov.*

Examenle de calificare învăţătorească la institutul pedagogic diecezan din Caransebeş se vor începe în 8 (21) Iunie.

Ivirea lăcustelor în România. Ministerul român al agriculturii a fost informat cumcă în unele localităţi de pe malul Dunării, în partea despre Bulgaria, s'ar fi ivit lăcustele, cari fac mult rău sămănăturilor. Ministerul a dispus să se controleze acest svon şi, în caz când s'ar dovedea temeinicia lui, să se ia măsurile de prevenire, ca acele lăcuste să nu treacă şi în ţara noastră.

O nouă reuniune de înmormântare. Ni se scrie din Sibiu: Duminecă în 6 a l. c. s'a ținut aici sub conducerea protopopului Nicolae Togan, în senzul statutelor aprobe din partea ministrului de interne, adunarea constituată a reuniunii de înmormântare a districtului protopopesc gr. cat. al Sibiului. După ce s'a constatat, că erau deja subscrişi peste 300 de membri, cari toţi au solvit taxele prevăzute în statute, s'a procedat la constituirea definitivă a reuniunii, alegându-se prin aclamaţiune pe un period de 3 ani. funcţionarii reuniunii în persoanele D-lor: Iuliu Bărdosy inspector şcolar în retragere — ca director, — Romul Botezan învăţător la şcoala elementară gr. cat. din Sibiu — ca casar — şi Pompiliu Simonet paroch gr. cat. în Reşinar — ca secretar, — iar ca membrii direcţionali d-nii: Ioan Balu, proprietar în Sibiu, Nicolae Braşovean conducătorul capelei musicale Sibiu, Oprea Cioconea proprietar din Reşinari, Dr. Pompiliu Isacu avocat în Sibiu, Aron Lupean oficial superior militar în Sibiu, Şerban Marcu v. primar comunal în Reşinari, Aron Mihuleţiu paroch gr. cat. în Şura mică, Petru Mişingher arendator în Reşinari, Teodor Stoia docente comunal în Veştem, Demetriu Suci v. notar comunal în Reşinari, Nicolae Togan paroch în Sibiu şi protopop gr. cat. districtual al Sibiului, şi Nicolae Vutca sodal pelar în Sibiu. Districtul protopopesc al Sibiului se estinde pe un teritoriu vast din 3 comitate, anume: Sibiu, Alba Inferioară şi Târnavă mare, având suflete în sumă la 20.000 şi după ce în senzul statutelor se primesc ca membri şi indivizi de alte confesiuni, este speranţă, că în timpul cel mai scurt, se vor putea constitui şi mai multe secţii.

Revolta ţărănească în Spania. În Spania a izbucnit o revoltă cu caracter agrar. Semnalul a fost dat de un grup de vr' câteva sute de ţărani, cari au atacat domeniul unui proprietar. S'au luat măsuri serioase militare, căci mişcarea ameninţa să se întindă. Revolta ţărănească în Spania ia dimensiuni înspăimântătoare. În guvernamentul Valenzia mai mult de 200 mii ţărani cer să li se împartă pământ. De câteva zile ţărani incendiază şi jefuesc tot, ce le ese în cale. Păduri întregi sunt în flăcări. S'au întâmplat multe ciocniri sângeroase intru ţărani şi armată. Ţărani nu voesc să renunţe la dreptele lor cereri.

Un popor nou. Comisarul guvernului Statelor-Unite, Howard, în comitetul pentru apărarea indigenilor americani a descoperit de curând în insula Mornington un popor necunoscut, care până acum nu a ajuns în nici o legătură cu albi. Starea culturală şi economică a acestui popor este din cele mai primitive. Howard spune că sunt timizi. La vederea lui şi a suitel, cu care s'a dus să viziteze insula, ei au luat-o la fugă. Animale domestice nu au. Traiul lor nu se deosebeşte mult de al a-

nimalelor. Nu au case. Locuinţele lor sunt un fel de adăposturi primitive în contra vântului. Imbrăcămintea nu poartă. Nu cunosc pâinea, zahărul şi nici tutunul. Carne nu mănâncă. Se hrănesc cu rădăcini, cu erburi şi cu gândaci. La prima vedere par oameni foarte slăbiţi şi lipsiţi de forţă de viaţă. Dar se înşală cel care ar crede aşa ceva. Din contră, ei sunt foarte iuţi şi abili în mişcări. Sunt sănătoşi. La ei nu se cunosc bealele. Rar de tot se bolnăvesc câte unul. Ei mor sau de bătrâneţe, sau în luptă. Limba lor se deosebeşte de a tuturor triburilor din întreaga Americă. Este o limbă curioasă, monosilabă, foarte mult un fel de strigăt.

Prinderea spărgătorilor dela Both şi Müller. Zilele acestea am amintit despre telegrama trimisă de căpitanul de poliţie din Szombathely căpitanului de poliţie din Braşov, prin care se făcea cunoscută arestarea a trei indivizi, despre cari se credea că ar fi spărgătorii de a ceasornicarul şi giuvaergiu Both şi Müller. Acest turt s'a săvârşit acum câte-va luni, furându-se oroloage şi inele precum şi alte obiecte de valoare în preţ de vre-o 20: 00 cor. Despre prinderea acestor spărgători mai dăm următoarele amănunte: Un poliţist din Steinamanger a observat într-o noapte din săptămâna trecută 3 indivizi cam suspecti şi i-a provocat să se legitimeze. Cei trei o luară la fugă. Poliţistul se luă după ei şi atunci unul din ei îl răni cu un glonţ de revolver la umărul stâng. Poliţistul neluând în seamă rana primită, scoase sabia şi îl răni la spate pe cel care puşcase în el. În urmă fură prinşi toţi trei. Unul din ei e Rudolf Zimmer, pedepsit deja de două ori pentru turt, al doilea e Josef Rudosta, mecanic, pedepsit în 6 rânduri pentru spargere şi al treilea e Varga Jozef, pedepsit şi el pentru spargere. Numai după multe stăruinţe cei doi dintâi mărturisiră că ei au spart şi jefuit prăvălia lui Both şi Müller, pătrunzând prin pivniţă în prăvălie. În geamantanele lor s'au aflat mai multe obiecte de valoare, furate dela Both şi Müller. Cea mai mare parte o vânduseră unui giuvaergiu din Budapesta şi le amanetaseră. Cei doi criminali vor fi transportaţi cât mai curând la Braşov, unde va avea loc pertractarea finală.

Post de pădurar. La administraţia forestieră din Braşov-Timiş e vacant un post de pădurar clasa III-a. Detalii se pot lua dela oficiul forestier braşovenesc.

Necrolog. Adânc întristaţi aducem la cunoştinţă, în numele nostru şi al numeroaselor rudeni, că mult iubitul nostru fiu şi frate, *Ionel*, student în chemie la şcoala politehnică superioară din Charlottenburg-Berlin, a încetat din viaţă, în etate de 22 de ani, Mercuri, în 2 Iunie n. a. c. şi a fost înmormântat, Sâmbătă, în 5 Iunie n. în cimiteriul gr. or. rusesc din Berlin. Fie-i ţărâna uşoară!

Braşov, în 9 Iunie n. 1909. *George şi Maria Dima*, părinţi. *Marioara, Lia, George, Gabriela*, fraţi.

Cu privire la maiialul pompierilor din Râşnov. despre care a apărut în numărul trecut al »Gazetei« o ştire ce ni-s'a trimis din partea locului, primim din partea d-lor: Ioan Nan paroch, Romul Cristolovean inv. dir., Bartolomeu Tipeiu inv., Iosif Renghea inv. şi Virgil Bude inv. următoarele lamuriri:

1. E trist, dar adevărat, că noi Români de aici nici până astăzi nu avem un loc stabil pentru aranjarea de petreceri în liber, ci suntem siliţi a ne tot schimba când într-o parte când în altă parte, cu toate că avem loc dat bisericii anume spre scopul acesta, de cătră comuna politică cu ocaziunea comasării. Locul acesta este chiar locul dela Podul Popii, unde s'a ținut maiialul pompierilor în anul acesta. Deja de mai multe ori s'a exprimat dorinţa generală, să se reguleze şi plan-teze locul acesta, făcându-l potrivit pentru aranjarea petrecerilor de vară.

Până astăzi însă nu s'a făcut nimic.

2. Se zice în respectiva notiţă, că pompierii s'ar fi dus cu forţa. Neadevăr! Pompierii s'au dus numai după ce i-au adus la cunoştinţă preşedintelui comitetului, resp. oficiului parochial şi arendaşului locului, învoindu-se cu dânsul, care arendaş neţinând cont de consimţământul odată dat, la instigare a unei persoane necunoscute (?) deja a 3-a zi după petrecere a intentat proces de despăgubire contra pompierilor, care proces e în curs.

3. Că am făcut chef e o minciună, căci un chef nu se face într-o oară şi jumătate, dar că am fost cu toţii în chef, ceea ce este identic cu buna dispoziţie, este adevărat, căci atât de găgăuţi nu poate fi nici M. lupul moralist, ca la maiial să

meargă cineva să plângă. E drept că s'a şi jucat şi încă o horă din cele mai frumoase, jucată de aproape 500 persoane, o singură horă ca şi care nu s'a mai văzut.

4. Tare rece trebuie să fie »M.« deşi poate închipui că focul jocului se poate domoli cu o horă, în care e drept că am luat parte toţi învăţătorii şi preotul tânăr, luaţi în horă de şergile pompierilor, cari înadins au ținut hora până la masa unde ne aflam noi, abia atunci aşezaţi.

5. Intre cele 9 capete sparte se vede, că îşi numără M. şi oalele de acasă, căci altfel nu putea scrie aşa ceva. Poftescă să-i numească pe cei cusuţi la cap de dânsul, căci noi nu am văzut nici un cap spart, cât am stat acolo. — În drum spre casă, după terminarea petrecerei, ce s'a întâmplat nu ştim şi dacă s'a întâmplat ceva, nu poate fi responsabil nici comitetul corpului, nici corpul pompierilor, cu atât mai puţin noi, cari am participat ca oaspeţi. Nu este adevărat că pompierii ar fi înscenat bătaia, căci ei au fost conştii de ordine, ce trebuie să existe la astfel de întruniri.

Invitare.

Despărţământul I (Braşov) al »Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român« îşi va ţine adunarea generală ordinară Duminecă în 31 Maiu (13 Iunie) la oarele 2 d. a. în sala comunală din Codlea.

Programul adunării:

1. Deschiderea adunării.
2. Raportul comitetului despre activitatea sa în cursul anului expirat.
3. Raportul despre starea cassei despărţământului.
4. Raport despre bibliotecile populare ale despărţământului.
5. Alegerea unei comisiuni pentru censurarea socotelilor prezentate de comitet şi a alteia pentru înscrierea de membri noi.
6. Disertaţiuni.
7. Raportul comisiunilor de sub punctul 5.
8. Decernarea unui premiu de 50 c. (cinci-zeci cor.) pentru instrucţia analfabeţilor.
9. Fixarea bugetului pe anul 1909/1910
10. Alegerea a doi membrii, cari să reprezente despărţământul la adunarea generală a »Asociaţiunii«.
11. Propuneri de sine stătătoare.
12. Închiderea adunării.

La această adunare sunt invitaţi toţi membrii »Asociaţiunii« de pe teritoriul acestui despărţământ, precum şi toţi doritorii de înaintarea poporului nostru. În special agenturile din diferitele comune aparţinătoare despărţământului Braşov sunt rugate a lua parte la această adunare, cel puţin prin câte doi membrii.

Braşov, în 22 Maiu (4 Iunie) 1909.

În numele comitetului desp. I. al »Asociaţiunii p ntru literatura rom. şi cultura poporului român«.

Nicolae Bogdanu

directorul desp.

Dr. Alexandru Bogdanu
notarul comitetului.

*

În legătură cu ţinerea adunării gen. a »Asociaţiunii« în Codlea, se aduc la cunoştinţă următoarele:

1. Plecare va fi: a) din piaţă cu tramvaiul la oarele 12 şi 30 d. a. până la gara Bartolomeiu; b) dela gară cu trenul la Codlea la ora 1 d. a.

2. Cei ce doresc să ia parte la masa comună. ce se va aranja după adunare în grădina otelului din Codlea, să se anunţe la secretarul despărţământului d-l Dr. Al. Bogdanu, cel mult până Sâmbătă la amiază. Coverta (friptură de vitel cu salată, prăjitură şi 1/2 litru de vin) 1 cor. şi 30 bani.

Sf. Rosalii în temniţa de stat din Seghedin.

Din o scrisoare particulară ce a primit-o zilele aceste ziarul »Drapelul« din temniţa de stat din Seghedin, în care stau închişi un număr mare de »agitatori« sârbi, slovaci şi români, între cari d-nii *Jugăvaru*, *Dr. Lascu* şi *George Stoica*, extragem următoarele părţi, cari ne dau o tristă icoană despre traiul prietenilor noştri închişi, şi despre lipsa de interes, ce o arată publicul românesc pentru zăriştii noştri condamnaţi.

Iată această scrisoare, care ne umple de adâncă jale:

»In ziua de Rusalii des de dimineață i-se telefonează sergentului de temniță, ca să trimeată pe Români și pe Sârbi la biserică. O bucurie de nedescris ne cuprinsese pe toți la această veste și într-un minut toți am fost îmbrăcați gata de plecare.

»Ajunși cu paznicul nostru la biserică, abia am avut loc să ședem lângă strană, căci biserică era plină de robi. Serviciul divin s'a început imediat după sosirea noastră, dar în limba sârbească, căci preotul român fiind ocupat în comuna sa, vine nu mai Vinerea la Seghedin, ca să slujească și românește. Responsorii le-au cântat robii, sub conducerea unui învățator, care știe bine și românește, într-un ton așa de jalnic, încât ne-au picat lacrimi. După săvârșirea serviciului divin preotul ne-a împărțit natură, iar învățatorul ne suse să mergem și a doua zi la biserică că va fi utrenie în limba română, ceea ce mult ne-a bucurat, și mulțumindu-i i-am promis cu toții că vom lua parte.

»De aici ne-a condus apoi paznicul nostru iarăși înapoi între zăvoare. In *entreul temniței era o mulțime de pachete, ce le venise confratrilor Slovaci, de prin mari depărtări; cele mai multe pachete erau însă trimise de necunoscuți, numai ca să le facă întemnițaților puțină bucurie de Rusalii.*

»Dar nouă, Românilor, ce ne-a venit? întrebai eu cu grăbire.

»Românii au primit fie-care câte-un ziar, fu răspunsul.

»Ca o putere electrică îmi veniră în minte vorbele d-lui I. Marcu, venerabilul învățator și president dela Bocșa, care a zis cătră mine la pertractarea procesului meu în Timișoara: »Nu te teme de nimic, Jugănarule, o să te țină bine Români noștri în temniță!..

»Prorocia dumitale însă nu s'a împlinit d-le Marcu; și mai trece multă apă pe Timiș până când Românașii noștri îi vor ajunge pe Slovaci.

»A doua zi ne-am dus iarăși la biserică, unde s'a făcut utrenie în limba română, într'un mod mișcător și înălțător de suflute. Când s'a gătat utrenia, învățatorul ne povesti o mică scenă, ce i-se întâmplase în ziua de Rusalii în biserică sârbească din oraș. »Au participat, adevă, și câțiva Români la slujbă — zise el — și dela o vreme am început să cânt și românește în strană. Preotul sârbe s'a îngrozit însă de această minune și îndrăzneală a mea, a deschis în grabă ușile împărătești dela altar și a strigat: »Ce faci deasdale? Credincioșii români îmi strigau: »cântă numai, cântă mai departe«, dar a trebuit totuși s'o schimb în sârba, căci preotul amenința cu sistarea serviciului divin.

»De aici ne-am dus apoi iarăși acasă și am petrecut în liniște și a doua zi de Rusalii, fiecare în oada lui, căci fiind ploaie nu ne-am putut face nici ora de preumblare pe afară. În ziua de Rusalii ni-s'a servit de prânz: supă, un zgârciu de carne și salată opărită. Iar a doua zi?! Măncare de cartofi, pregătiți cu foi de dafin, de altfel mâncări tare potrivite pentru zile de post. Dar în fine, bine că trecură în pace și sfintele Rusalii...»

O modestă recercare cătră Domnii preoți și învățatori.

Binevoii, rogu-vă a îndemna pe coporenii să-și dea copii la meserii.

În Timișoara sunt mulțime de locuri vacante de ocupat, astădată: la covaci, la șoncari (carnățari), rotari, pantofari, opincari, cojocari, croitori, tapțieri, strugari, tincheri, brutari (pecari), sătari, morari, litografi. ș. a. ș. a.

Copiii pentru covaci, rotari, morari, litografi, șoncari și opincari să aibă cel puțin 15 ani, la celelalte meserii de-a 12 ani în sus. Cei mai calificați, cu școale și cari afară de limba maicii vorbesc și o altă limbă, vor fi preferiți.

Copiii vor fi primiți pe 4 ani cu toată proviziunea. La intrare au să fie îmbrăcați de acasă în vestiminte civile, să aibă două rânduri de schimburi și încălțăminte, eară de aici încolo, grija stăpânului.

Cu sine vor aduce numai atestat de botez.

În decursul celor doi ani din urmă, am plasat aci peste 30 copii, cei mai mulți din Ardeal.

Între cei plasați mulți sunt calificați cu câte 2, 3, și 4 clase gimnaziale, aplicați la meserii fruntașe și artistice. Aceștia, la timpul său vor face nației onoare cu firmele lor.

Părinții să se adreseze subscrișului. În Timișoara, Győrvaros, Muzsly utca 23.

Emeric Andreescu,
învăț. în pens.

Apel.

pentru incendiții din Lupoaia (Selagiu).

Joi în 3 Iunie n. c. fiind o teribilă căldură, pe la oarele 5 p. m. din cauză necunoscută s'a iscat un mare incendiu în comuna noastră, prefăcând în cenușe (3) trei case, — a trei frați, Zaharie Rus, Trifan Rus și Ioan Rus, — cu toate uneltele economice superedificatele, bucatele etc. și astfel au rămas pe uliță.

Din acest incident subscrișii mă simțesc îndemnat a recurge la sprijinul celor binevoitori, cari prin macinositatea lor, vor binevoi a contribui la mângâierea celor incendiiați.

Ofertele și ajutoarele se cuitază pe caleziaristică. Fiind-că ajutoarele fiecât de moderate, dar momentane sunt alinătoare rog pe cei îndurați să nu întârzie cu oholul lor.

»Bis dat, qui cito dat!«

Lupoaia, la 6 Iunie 1909. Farkasm-ző u. p. Karika.

cu stima
Gavril Trenea,
preot.

Expoziția română dela Amsterdam.

Secțiunea românească deschisă în Amsterdam la expoziția de lucrări casnice se bucură — scrie »Minerva« — ca și la Berlin, de favoarea publicului, care găsește produsele românești incomparabil mai frumoase decât celelalte. Costumele, țesăturile și covoarele românești expuse aici, întrec cu mult chiar pe cele suedeze, expuse într'o sală alăturată.

Secțiunea românească cuprinde în afară de costume, velințe și diferite țesături din colecțiile muzeului de artă națională din București, și produse ale societăților de binefacere: Albina, Munca, Furnica și Țesătoarea. Ministerul industriei a expus mătăsuri produse de atelierul de silvicultură.

Foarte apreciate sunt mai ales frumoasele lucrări ale soc. Albina, cari fac admirația tuturor.

Străchinele și oalele aduse la expoziție de d. Tzigara-Samurcaș, reprezentantul României la expoziție, au fost toate vândute în primele două zile. Expoziția a fost inaugurată de cătră d. Tutușiu Noltremius, președintele muzeului, fiind față și primarul orașului.

România era reprezentată prin d. și d-na Mavrocordat, ministru român în Olanda și de d. și d-na von Oestveen, consul român la Amsterdam, cărora se datorește în mare parte organizarea expoziției de care ne ocupăm.

După succesul obținut la Berlin de produsele românești, cari s'au vândut acolo pentru șapte mii mărci, se speră că și la Amsterdam să se obțină un rezultat tot atât de satisfăcător.

Corul Românilor brașovecheni.

Nu odată cetitorii »Gaz. Trans.« au avut ocaz une să cetească în coloanele acestui ziar despre petrecerile aranjate de Români brașovecheni cu corul lor, compus din cele mai bune elemente, de cari dispun cei din Brașovul-vechiu. Întruși sub o mână energică și o conducere înțeleaptă și astfel adăpostit de atacurile unor elemente discordante, tineretul român din Brașovul-vechiu după multă abnegație și mari jertfe, sub dirigența unui pricepător în ale muzicii și harnic conducător, a ajuns astăzi acolo, unde în împrejurările nu atât de priincioase de mai înainte, nu ar fi putut ajunge în mai mulți ani de zile.

Începând cu prima zi de Paști din anul acesta corul mixt cântă în Dumineci și sărbători în biserică »S-tei Adormiri« din Brașovul-vechiu, spre marea bucurie și mulțămire sufletească a credincioșilor din acea parohie, iar la ocazii potrivite aranjază petreceri frumoase, din a căror venit curat își procură cele necesare, ajutând afară de aceea și biserică și școala.

Așa și în anul acesta corul din Brașovul-vechiu a aranjat deja 2 petreceri, dintre cari a doua acum la Rusalii, cu un venit curat foarte îmbucurător, din care, în ședința comitetului ținută în 8 Iunie n. c. s'a votat suma de 100 cor. ca ajutor bisericii, în scopul reparaturilor făcute în primăvara anului acestuia.

Ce privește programul muzical al petrecerii dela Rusalii cele mai reușite puncte au fost: »Sfânt, sfânt«, drăguț compoziție a dirigențului R. Ardeleanu, »Gheorghina« de V. Magdu și »Cântec de primăvară« de Ciprian Porumbescu, cari toate

au reușit peste așteptare. Mult haz a produs predarea cântonetei comice a lui Alexandri »Mama Anghelușă«, predată de d-l C. Voicu. O greșală, care pe viitor cred că nu se va mai face a fost alegerea piesei teatrale prea lungi pentru astfel de petreceri, în timpul căldurilor: »Pentru ochii lumii de Labiche. Diletanții în persoanelle d-șoarelor: E. Aldea, E. Rășnoveanu, M. Sârbu, E. Petrișor, M. Cachler, M. Tampa și d-nilor R. Ardeleanu, V. Șinca, C. Voicu, N. Bogdan, I. Puiu N. Tampa și V. Lupu au fost și de astădată la chemarea lor; au fost însă mult întrerupți de publicul, care nu mai putea suporta căldura cea mare din sală.

Ca încheiere d-l sergent-major V. Ivan a surprins cât se poate de plăcut publicul asistent cu dansul național »Banul Mărăcine«, jucat cu cea mai mare acurateță și grație.

După finirea programului s'a început dansul, unde între altele, la »Romană« am putut admira rezultatul frumos al d-lui major Ladislau Popa, care ani de-arândul a fost sfătuitorul și incurajatorul Brașovechenilor în toate acțiunile lor, instruindu-i și în frumosul dans de coloană »Romană«.

Ca încheiere amintesc, că și de astădată au lipsit dela petrecere mulți, cari s'ar fi convenit să ia parte.

Iror.

Prelegerile populare

în despărțămintele »Asociațiunii.«

Folosul prelegerilor populare devine tot mai înțeles de oamenii noștri în cadrele »Asociațiunii pentru literatura și cultura poporului român«. În majoritatea despărțămintelor deja se muncește cu rod pe acest teren. În despărțământul Alba-Iulia în urma stăruinței unor membrii a comitetului de cerc încă se dau semne de viață. Comitetul cercului a însărcinat cu ținerea prelegerilor populare pe doi membri ai săi, în comunele din partea dreaptă a Mureșului pe preotul din Șard Enea Pop Bota, care a și ținut prelegeri în mai multe comune încă în iarnă.

Pentru comunele din partea stângă a Mureșului, dintre cari multe până acum în anii trecuți nici nu știau de se țin de vr'un despărțământ, a fost delegat preotul din Dumitra Aurel Marcu, la a cărui stăruință s'au încorporat aceste comune despărțământului Alba-Iulia.

În 30 Maiu s'a ținut prima prelegere în Hăpria română. A vorbit preotul Aurel Marcu despre pricinile că poporul nostru e așa rămas înapoia altor neamuri. Nu-i chibzuință și tragere de seamă. De carte și de școală fugim ca ucigă-l crucea de tămăe. Lux, beție, pomeni, ospete, aldămașe din samă afară se țin de Român ca scaiul de oaie. Așa s'a pomenit și nu se poate face acum altfel, pe urmă coforul (geamantanul) în mână și hai la America. Meseriile, tovărășiile economice, stupărit, pomărit ar umplea multe goluri. Teologul Simion Coman din Dumitra a vorbit poporului foarte instructiv despre un izvor de câștig însemnat la alte neamuri, iar la Români mai ales din părțile noastre cu totul negles, despre pomărit. Hăpria era vestită odată de poame, mai ales de cireșe, azi însă dă înapoi. Români zic, că seceta pustiiește pomii, de fapt însă Ienea Românilui îi roade. Nu pune nici o grije pe ei, de cules i-ar culege bucuros. La popa și la notariu în grădină-i drept că s'frumosi pomii, dar aceia's oltoi, Românii îi țină că ar fi lux pentru ei. Cu schiopicul, împrumutat dela despărțământul Blaj al »Asociațiunii«, li se arată oamenilor frumoase și instructive icoane din domeniul pomologiei. Români rămân uimiți de chipuri și încantați de sfaturi. »Ce bine-ar fi — spunea unul — să ne țină domnii noștri mai de multe-ori câte-o »provocare« de asta; parcă-ții mai mare hasna.«

A doua prelegere s'a ținut în Dumitra în 31 Maiu înainte de amiază. După o vorbire de deschidere a preotului A. Marcu, în care explică rostul acestor prelegeri, teologul S. Coman pornind din »ai carte, ai parte«, vorbește despre necesitatea scrisului și cetitului. După aceea le arată oamenilor cu schiopicul celeași icoane din pomologie, cu sfaturi instructive și vederi frumoase din mai multe orașe mari.

A treia prelegere s'a ținut tot în aceeași zi în comuna Drămbariu. Preotul Marcu ilustrează cu fapte și exemple pizăbile relele provenite din emigrarea Românilor noștri în America. Să nu se creadă că nu-i actuală tema, că s' mulți, cari așteaptă cu încordare să ia altă față soarta muncitorilor din America și să plece. Din o colecțiune de poezii populare, făcute de cei cari merg la America, arată ce

jale rupe inima Românilui pe vapor și uns de smoală în fabrică.

»Vaporu pleacă pe mare
Noi plângem cu dor și jale.«

Iși ștergeau femeile lacrimile din ochi și bărbații dădeau din cap.

Schiopicul îl conduce aici candidatul de avocat Ioan Băltariu iar instrucțiunile și explicările de lipsă din pomologie le dă cu multă căldură teologul Coman. »Dacă nu vă leagă chipurile aceste și povețele, uitați-vă la grădina popii. Fiecare puteți face așa.« (Asta-îsingura dovadă cu care se poate convinge poporul și îndemna la fapte). La fine apare pe paravan chipul orașului Roma, când firul vorbirii îl ia candidatul de avocat Ioan Băltariu, arătând cu însuflețire însemnătatea acestui oraș. Vorbele cădeau ca scantei în inimile țărănilor noștri. Cuminte și ținând samă de cadre a descris începutul neamului nostru. La un șgomot, ce se făcuse în cursul prelegerii, credeam că sosește cineva dintre inginerii, doctorii ori avocații din Alba-Iulia, fiind numai la o palmă de loc. A fost însă numai trimisul preturei și gendarmii, cari au asistat în tot decursul prelegerii.

Simco.

AVIZ. Celor cari iau parte la *adunarea generală a despărțământului I. (Brașov) ce se va ținea Duminecă în Codlea*, li-se anunță, că un tren cu care merge comitetul desp. pleacă la ora 1 p. m., altul la oarele 3 și 27 m. Din Codlea se întoarce un tren la 6 oare 30 m. iar altul la 10 oare seara.

Bibliografie.

»Convorbiri Literare«. Director: S. Mehedinti. A apărut nr. 5 pe luna Maiu 1909 cu următorul cuprins: Iacob C. Negruzi — Împrejurările literare ale lui Constantin Negruzzi (comunicare citită la Academia). D. Onciul — Ideia dinastică în dezvoltarea statului român. G. Vălsan — Un dor în noaptea (versuri). P. P. Negulescu — Din filosofia renașterii (școala din Padua, Pomponazzi și Nifo). M. I. Chirițescu — Fuga (novele). Ioan Urban Iarnik — Drumul pe care am mers. Eug. Ciuchi — Amurg pe mare (versuri). A. Baltazar — Decorațiunea pridvoarelor din vechile biserici bucureștene. Ec. Duca — Brăduieț (versuri). I. C. Filitti — Câteva acte inedite relative la epoca regulamentară. Soveja — Mai departe de Bizant. ** Cronica literară și științifică: 1. Fapte, 2. recenzii, 3. reviste. Al. Tzigara-Samurcaș — Cronica artistică: Evoluarea concepției despre archeologie. S. M. — Cronica școlară: Examenle școlare secundare. S. S. — Dela Academie. Auditor — Dela Români de peste hotare: Fondurile din Blaj. Bibliografie. Corespondență. — Prețul unui exemplar 1 leu 75 bani. Abonamente pentru Austro-Ungaria cu 12 coroane pe an, se pot face la tipogr. Carol Göbl S-sor St. Rasidescu, Str. Doamnei nr. 16 București.

Iohannes Scarlatescu »Tonstückee« este titlul unui caiet de compozițiuni musicale ale d-lui I. Scărlătescu, compositor distins și apreciat Român, care se află de present în Viena. Acest caiet conține următoarele 5 piese:

1. »Was will die ensame Träne?« — 2) »Der Totenkranz«. — 3) Vergänglichkei«. — 4. »Der Fischer«. Aceste patru piese sunt cântece pentru voce și pian, ear Nr. 5. »Einleitung und langsamer Reigentanz aus der 2 romänischen Rhapsodie« este o piesă pentru patru mâni aranjată de compositor după orhestră pentru pian.

Atragem atențiunea pianistelor și cântărețelor noastre asupra acestor alese creațiuni muzicale. Caietul costă cor. 3.50 plus 20 bani porto. Se poate procura prin Librăria »Gazetei«.

ECONOMIE.

Curgerea laptelui dela vaci.

Sunt unele vaci, cărora pururea le curge laptele din țate, iar această curgere provine de cele mai multe ori de acolo, că mușchii dela țate au slăbit.

Dacă laptele curge în urma slăbirii mușchilor, hrănim vaca bine ca să se întărească. E foarte bine dacă vom unge vârful țatei cu colodiu, leac din farmacie (apotecă) — care închide gaura țatei, formând o peliță care se poate lua cu ușurință când vom voi să mulgem vaca.

Conservarea varului nestins.

Varul nestins se poate conserva bine în saci umeziți cu puțină apă. Sacii astfel umeziți nu vor lăsa ca aerul și praful de afară să intre la var.

Varul se poate conserva bine și așa, că îl punem într-o groapă, în chipul următor: Pe fundul gropii punem un strat de var gros de 15—20 cm. și umezit cu apă foarte puțină. În urma aceasta varul de pe fund se va descompune în praf fin. Pe stratul acesta așezăm bucățile de var și întru cât se poate așa le punem încât să fie încheiate una în alta. Pe deasupra bucăților punem iarăși un strat de var gros ca și de desubt.

Varul astfel așezat va fi scutit atât de aer cât și de umezeală și îl vom putea conserva peste iarnă; — pe lângă altele varul astfel pus nu va pierde nimic din bunătatea lui.

L. P.

Cum vom vindeca aprinderea ugerului la vaci?

Observând că ugerul vacii e aprins (ceea ce o vedem de acolo, că e roșu și umflat), ne apucăm mai întâiu și mulgem laptele tot până la un picur. După mulgere numai decât ugem ugerul vacii cu lut muiat în oțet în grosime de un deget și aceasta o facem după fiecare muls și grijim ca acest lut să nu se uște de loc.

Observând însă, că lutul începe a se usca, îl udăm din nou pe uger.

Făcând așa, ugerul cel mult în trei zile se va vindeca.

Laptele muls în decursul cât e aprins ugerul, nu e iertat a se folosi la mâncare.

»Economul«.

Boalele caprei.

Broncho-Pneumonia la capră este de două feluri: *Cea datorită microbilor și cea verminoasă.*

Cea dintâiu se recunoaște după următoarele semne: scăderea poftei de mâncare, tristețea, friguri, temperatura 40, 41 și chiar 42 grade, laptele pierde.

Respirația indesită, tusea scurtă, dureroasă; se scurge pe nări niște mucici gălbinișii.

Părul animalului se asprește și se sbârlește.

Capra slăbește văzând-o cu ochii; pelița gurei și a ochilor se îngălbenește.

Boala este foarte periculoasă și este datorită unor microbi, care se dezvoaltă în plămâni în urma răcelei.

Tratamentul: Cataplasme de făină de muștar pe piept (250 gr. muștar și apă cât să se facă ca o mămăliguță prăjită); în tărâțe mulate să se pună câte 3—4 gr. de kermes mineral și să se dea caprei să mănânce.

Pe cât se poate este bine a ține animalul la căldură și dacă putem să chemăm și un veterinar.

Broncho-Pneumonia verminoasă este datorită unor vermișori foarte subțiri (filiformi lungi dela 1 la 5 și chiar 10 centimetri, numiți: *strongilus filaria* și *strongilus rufescens*).

Boala se ia dela animal la animal și din iarba prin ouăle vermișorilor. Acestora le place să trăiască în țevile (bronchule) plămânilor sau în alveolele lor, unde se înmulțesc foarte repede. În bronchii se găsește mai ales la caprele tinere, pe când în alveole la cele bătrâne.

Simptomele: la început animalele strănută ca și când ar avea guturai; apoi încep să tușească, tusea este puternică, sonoră și persistentă, respirațiunea grea, sufocantă. Pe nări se scurge în timpul tușei mucici groși amestecați cu vermișori și cu sânge.

Animalele cu diaree slăbesc; pelița ochilor este roșie; în capul în jos, urechile blegoșate de culoare violacee; coada atârnată. Moartea se produce prin asfixie.

Tratamentul: Mai întâiu trebuie să îndepărtăm din turmă animalele bolnave și să nu lășăm pe cele sănătoase să pască pe izlazurile joase și umede.

Înainte de a se scoate la pășunit să se dea caprelor uruială de orez sautărâte amestecate cu câte 2—3 linguri pentru fiecare din următorul amestec:

Absint pulv.	250 gr.
Rizom de acorus	300 gr.
Pulv. de ștejar	400 gr.
Pulv. de oase	300 gr.
Sulfat de fier	250 gr.

La întorcerea dela pășunit să se dea sare să lingă din belșug.

Se mai poate da de fiecare capră ocazional un amestec de mai sus 100 gr.

coajă de ștejar măcinată amestecată cu 5 gr. de sare de bucătărie.

Medicul veterinar însă, are unele mijloace cu mult mai științifice, ex. injecțiuni în trasee pe fle-care zi câte 8 gr. din amestecul următor:

Iod topit	2 gr.
Iodur de potasiu	10 gr.
Apă destilată	100 gr.

Se mai poate adăoga la acest amestec 15—20 gr. de esență-trebentină și unt de lemn bun.

Crăpăturile sfârcurilor țalei: Crăpăturile sfârcurilor provin mai ales din cauza sugerei prea lacome a ieșilor sau a mulgerei făcută de persoane cu mâinile aspre.

Crăpăturile sunt peste măsură de dureroase și cauzează de multe ori înfărcarea de timpuriu.

Îngrijită la timp această boală se vindecă repede. Mai întâiu să îndepărtăm iedul să nu mai sugă până se vindecă, iar mulgerea să se facă cu multă îngrijire și foarte încet; apoi se va unge sfârcul cu pomadă de populium beladonat, sau cu cremă canforată, după ce s'a spălat cu acid boric 4%.

(»Veterinarul«).

Glumele lui Noia-Oarzin.

Păreche potrivită.

— Să ști nevastă, — că nu sufer să-mi mai cotcoroștii multe! — Ca sergent maior, am servit la miliție 20 de ani și am luat parte la 2 războaie mari, — Deci — tăcere!

— Dar să ști și tu mustăciosule, că și eu am servit 22 de ani pe la curții domnești ca bucătăreasă, și-am avut să port războiu cu nu mai puțin decât 54 de stăpâne ale mele — le-am și invins — Deci taci ca piticu, de vrei să nu-ți smulg mustețele.

Capul apărătorului.

La un proces de presă s'a întâmplat, că auzind avocatul apărător verdictul nemilos pronunțat contra acuzatului clientului său, — nu se putu răbda a nu-și suci capul mirat în dreapta și în stânga.

— D-le apărător — strigă președintele foarte iritat — ce-mi sucești capul, eu asta n'o permit!

— Pardon D-le prezident — eu capul meu îl sucesc și nu al Măriei tale, — că chiar de aia a pierdut clientul meu procesul, — iar capului meu numai eu îi sunt stăpân...

Minte ca o....

Două vecine ajung înaintea judelei comunale cu o pricină.

Țica (cătră jude): I-am dat o oală mare împrumut, — să fiarbă la clăcași, mă rog jupăne primar, — și prăpădita de muere, care între noi fie zis li ține cărarea bărbatului meu, mi-a dat oala spartă îndărăt!

Judele: No Tudosi'o — de ce-ai spart oala, dacă ți-a făcut ușurință și ți-a dat-o să te ajuti cu ea?

— Minte ca o scroafă! — căci întâi: eu dela ea n'am cerut nici o oală, — a doua-oară când mi-a dat oala, era deja spartă, — al treilea... când i-am dat oala îndărăt, să fiu în boală de nu era oala încă întreagă, citovă și sănătoasă..... iar calea bărbatului său eu nu o țin, numai seara ne întâlnim în grădini, când mă duc după apă la fântâna de sub nucul al mare.

Cauză...

— Ce nefericire, prietene, am auzit că te însori?

— Sunt silit că — e mare...

— Amorul?

— Ba! Datoria!

MULTE ȘI DE TOATE.

Mame celebre.

La Boenigheim, în Württemberg, într-o veche casă parochială se păstrează un tablou foarte interesant. Tabloul este încadrat în rame mari de lemn. Într-un colț al lui se vede chipul Mântuitorului, iar în partea din mijloc a tabloului este reprezentată o familie compusă din cincizeci și cinci de membri. Sunt soții Stratzman cu cei cincizeci și trei de copii ai lor.

Cunoscutul medic din Stuttgart, Weinberg, scrie referitor la acest caz, într-o revistă medicală că nu este ceva imposibil

ca o femeie să nască 53 copii. După actele stării civile, cari se păstrează și acum, femeia Barbara Stratzman care a murit la 1504, a născut în 18 rânduri câte un singur copil, în cinci rânduri câte trei, odată șase și odată șapte copii. După părerea lui Weinberg nu este ceva extra ordinar ca o femeie să nască șase sau șapte copii. Chiar el a văzut cazuri în cari, o femeie a dat naștere la câte patru și cinci copii.

Dintre familiile princiere în privința nașterilor familia de Stolberg ține recordul. Una dintre principesele de Stolberg a avut douăzeci de copii. În patru rânduri ea a născut copii gemeni.

Cât costă Camera franceză.

Camera franceză costă în fiecare an pe stat 10 milioane de franci. Francezii spun, că suma aceasta e prea mare. Ziur-na deputaților face 7 milioane franci; un milion pentru stenografi, bibliotecari și alți officianți mai mici. Pentru hârtie cheltuește Camera franceză pe an suma de 84.600 franci; luminatul costă 76.000 încălzitul 42.000. Și pe lângă aceasta deputații mereu se plâng în contra luminatului și încălzitului. Mai sunt și câteva poziții mai interesante în raportul de spese. Astfel pentru venin de... cloțani sunt puși 160 franci la an. Bufetul costă 36.000 franci, iar tapetele 20.000 franci la an.

Lista civilă a Sveranilor.

Iată lista civilă (plata fixă ce-o primește din partea țării) a tuturor suveranilor din Europa: Monarhul nostru are 45 000 000. Țarul Nicolae II. al Rusiei 42.000.000; Mehmed V al Turciei 30.000.000; Wilhelm II. al Germaniei 22.600.000; Victor Emanuel II. al Italiei 16.800.000; Eduard VII al Angliei 15.000.000; Alfons XIII al Spaniei 16.000.000; Leopold II. al Belgiei 4.200.000; Manuel II. al Portugaliei, 3.800.000; Frederik al VIII al Danemarcei 2.400.000; Gheorghe al Greciei, 1.300.000; Wihelmina, regina Olandei 1.600.000; Regele Carol al României 1.200.000; D. Fallières președintele Republicii Franceze 1.200.000; D. Taft președintele republicii Statelor-Unite, 1.200.000.

Pățania unui polițist englez.

Nu de mult în Anglia s'a adus o lege, prin care ducerea copiilor în localuri publice e strict interzisă. Nu numai atât, dar nu e permis a-i duce pe copii nici cel puțin în antișambra restaurantului. Legea aceasta nouă nu displace într'atât copiilor, cari încă n'o pot pricepe, cât mai mult părinților, în prima linie mamelor, cari sunt silit să aștepte afară cu copiii în brațe până ce bărbații lor își perrec înăuntru. Într'un orașel din Anglia s'a întâmplat însă mai zilele trecute un caz foarte interesant, în care o mamă, care aștepta cu copilul în brațe înaintea unui restaurant, a izbutit să intre și ea înăuntru. Un polițist adevă, care văzuse că bărbatul acestei femei intrase în căruciumă, crezând că și ea vrea să intre, se apropie de femeie și-i spune, că nu e permis să intre cu copilul. Femeia la aceasta îi răspunde: »Copilul e atât de mic, ia'n vezi și d-ta; aproape nu simți că-l ai în mână!« Zicând acestea puse copilul în brațele polițistului și dispăru în restaurant. Polițistul surprins fu silit să aștepte afară cu copilul în brațe, până când sireata mamei își astămpără setea.

O mireasă pretensivă.

Zilele acestea a avut loc în New-York o căsătorie cam ciudată în felul ei. Înainte de a întovărăși pe viitorul său soț înaintea altarului, mireasa, fata unui bancher bogat din New-York, îl conduse pe mire la judecătorul de pace, unde îl sili să subscrie un contract, prin care el se dă legat în mâinile ei. Dispozițiunile acestui contract sunt următoarele:

1. Bărbatul meu are să mi dea la finea fiecărei săptămâni salariul lui neatins.
2. La caz că nu mergem amândoi de acasă, bărbatul meu trebuie să fie înainte de 9 oare acasă.
3. Fără învoirea mea bărbatului meu îi e strict interzis să danseze cu vre-o damă.
4. Dela fumatul de țigărete și beuturi cari amestec pe om trebuie să se abțină cu totul.
5. Bărbatul meu e dator să tracheze cu toate rudeniile mele cât se poate mai amabil.
6. Grija copiilor — dacă vom avea — cât îi stă în putință să o ia asupra lui.
7. Fără învoirea mea nu are drept să ia parte la nici un club sau societate.
8. În zilele de peste săptămână nu-i permit să fumeze mai mult de 3 țigări, iar în Dumineci și sârbători 5 țigări.
9. Nu îi e permis să țină câne la casă. După ce judele ceti acest contract, el preveni pe mire să nu subscrie

contractul acesta unic în felul său, căci i-e teamă că nu se va putea ținea de dispozițiunile aflătoare în el. Mirele însă nu ascultă acest sfat bun, el subscrise contractul și deja a două zi avu loc cununia cu pretensivă lui mireasă.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.

Redactor respons: Victor Branisce.

Efect miraculos se va obține prin crucea vindecătoare electro-magnetică R. B. Nr. 86,967 și neîntrecute rezultate, ce le poate arăta inventatorul acelei cruci d-l Albert Müller, Budapesta, V/28 Vadasz-utca nr. 34. În fiecare zi sosesc scrisori de mulțămită și de recunoștință dela bolnavii vindecați. D. e. d-l Steinhard Iacob din Kula scrie așa: »Cinstite d-le Müller! Am onoare a-ți aduce la cunoștință, că de când am întrebuintat crucea magnetică R. B. nr. 86967, pe care mi-am procurat-o înainte de aceasta cu 4 săptămâni, am scăpat de durerile reumatice, ce mă chinuiau de 15 ani, din care cauză nu pot de ajuns a o recomanda deapropapelul nostru. Primește și din parte-mi cele mai sincere mulțămite. Dumnezeu să vă dea ani îndelungați și norocoși pentru sirguința și activitatea d-tale. Invenția d-tale merită nu 8, ci mii de coroane. Cu toată stima Steinhard Iacob.

Câte-va cuvinte asupra boalelor secrete.

È trist, — dar în realitate adevărată că în vremea de azi e bătătoare la ochi mulțimea acelor oameni, a căror sânge și sucuri trupești sunt atrofiați și cari în urma ușurinței din tinerețe și prin deprinderi rele și-au sdruncinat sistemul nervos și puterea spirituală. E timpul suprem ca aceste stări îngrozitoare să se pună capăt. Trebuie să fie cine-va care să dea tinerimei deslușiri binevoitoare, sincere și amănunțite în tot ce privește viața sexuală, trebuie să fie cine-va căruia oamenii să-i încredințeze fără teamă, fără sfială și cu încredere necazurile lor secrete. Dar nu e în deajuns însă a destănuia aceste necazuri ori și cui, ci trebuie să ne adresăm unui astfel de medic specialist, conștiințos, care știe să dea așura vieții sfaturi bune sexuale și știe a ajuta și morburilor ce deja eventual există, atunci apoi va înceta existența boalelor secrete.

De e chemare atât de măreață și pentru acest scop e institutul renumit în toată țara al D-ului PALOCZ, medic de spital, specialist, (Budapesta, VII, Rákóczi-ut 10), unde pe lângă discreția cea mai strictă, primește ori-cine (atât bărbații cât și femeile) deslușiri asupra vieții sexuale, unde sângele și sucurile trapești ale bolnavului se curăță, nervii i-se untăresc, tot organismul i-se eliberează de materiile de boală, chinurile sufletesci i-se liniștesc.

Fără conturbarea ocupațiilor și a muncii dr. PALOCZ vindeca deja de ani de zile repede și radical cu metoda lui proprie de vindecare, chiar și cazurile cele mai negleșite, ranele sifilitice, boalele de țevă bășică, nervii și șira spinării, înveșul și d' confuzie a minții, urmările onanizării ale sifilisului, erecțiunile de paimă, săbirea puterii bărbătești (impotența), vătămăturil', boalele de sânge, de piele și toate boalele organelor sexuale femești. Pentru femei e sală de așteptare separată și eșire separată. În ceea-ce privește cură, depărtarea nu este pierdută, căci cine-va, din ori-ce caz, n'ar putea veni în persoană, atunci cu plăcere i-se va da răspuns amănunțit foarte discret prin scrisoare (în epistolă e de ajuns a se înlăuna numai marca de răspuns). Limba română se vorbește perfect. După încheierea curei, epistolele se ard, ori la dorință se returnat fie căruia. Institutul se îngrijește și de medicamente speciale. Vizitele se primesc începând dela 10 ore a. m. până la 5 ore p. m., (Duminea până la 12 ore a. m.)

Adresa: Dr. PALOCZ, medic de spital specialist, Budapesta, VII, Rákóczi-ut 10.

Dr. Toma Madincea,

medic militar emeritat, specialist pentru boalele interne (din lăuntru) și venerice, cu locuința în Kolozsvar (Cluj) Berda-Mozes utca Nr. 2, colțul dela străzile Kossuth Lajos și Berde Mozes lângă colegiul unitar, ordinea de dela oarele 11—12 a. m. și 2—4 p. m.

Despre falsificări. Progresele timpului de azi sunt — durere — în multe privințe imprevizibile, de cele mai rafinate falsificări. În orașe se falsifică tot felul de alimente, în provincie produsele industriale. În timpul din urmă renumitul săpun „Schicht” a fost imitat și el. Acest săpun, unic în felul său, are ca marcă imprimată un cerb săritor. Acuma de câtă-va vreme răsar din toate părțile tot felul de săpunuri cu animale săritoare, cu și fără coarne, cari samănă cu cerbul de pe săpunul „Schicht”. La cumpărare să se observe nu numai marca „Cerb” ci și numele imprimat „Schicht”.

Cursul la bursa din Viena.
Din 8 Iunie a. 1909

Renta ang. de aur 4%	113 80
Renta de corone ung. 4%	93 05
Impr. ca. ter. ung. în aur 3 1/2%	83 15
Impr. ca. ter. ung. în argint 4%	93 35
Bonuri rurale croate-slavone	94 35
Impr. ung. cu premii	202 75
Losuri pentru reg. Tisei și Seghediu	144 75
Renta de nartie austr. 4 1/10	96 30
Renta de argint austr. 4 1/10	96 15
Renta de aur austr. 4%	117 40
Renta de corone austr. 4%	96 25
Bonuri rurale ungare 3 1/2%	94 70
Losuri din 1860	161 25
Acții de-ale Băncii ung. de credit	749 50
Acții de-ale Băncii austr. de credit	637 50
Acții de-ale Băncii austro-ung.	1777 —
Napoleoniori.	9 05
Mărfi imperiale germane	117 50
London vista	240 27 1/2
Paris vista	95 30
Neve italiene	94 70

Cursul pietei Budaov
Din 9 Iunie n. 1909

Bancnote rom. Camp. 18.92	Vend.	19.—
Argint român	18 70	18 96
Lire turcesci	21 40	21 50
Scris. fonc. Albine 5%	100 —	101.—
Rubla Rusesci	2 51	2 53
Napoleoniori.	19.04	19.12
Galbeni	11.20	11.4
Mărfi germane	117.—	117.40

„ECONOMUL”

Institut de credit și economii, societate pe acțiuni.
Centrală în Cluj (casa proprie) Strada Veselényi-Miklós 26. Filiale în Gherla, Ludoșul de Mureș, Pânticeu, expoziția în Aiud.

Intemeiat la anul 1886.

Are Capital social în 4000 acțiuni	K. 400.000
„ Fonduri de rezervă	250.000
„ Fonduri culturale și de binefacere	15.000
„ Depuneri spre fructificare circa	1 500.000

Primește depuneri spre fructificare dela privați cu 4 1/2% și cu 5%, iar la suma peste 10.000 cor. și dela corporațiuni culturale sau filantropice cu condițiuni excepțional favorabile.

Escomtează cambii cu cel puțin doiă subserieri;

Dă împrumuturi pe cambii cu acoperire ipotecară cu 7% și 8%; Acoardă împrumuturi ipotecare cu amortizare pe 10, 20 și 30 ani cu 7%.

Acoardă împrumuturi de Cont.

curent cu acoperire de hârtii de valoare notate la bursă cu 6% și 7%;

„Economul” ajută, ca să se înființeze în comune bănci sătești; de aceea s'an făcut la Gilău, Feneș, Sălciua, Tic, Berind.

„Economul” mijlocește cele mai bune asigurări pe viață și contra focului.

Președinte: Vicepreședinte:
Dr. Isidor Marcu. Ioan Nestor de Desmir.

Dir. executiv:
Dr. Amos Frâncu.

Membrii în Direcțiune: Dr. Elie Dăianu, Ladislaw Papp, Ștefan Havași, Dr. Romulus Marcu, Iuniu Br Hodoș, Dr. Coriolan Pop. Jurisconsult: Dr. Victor Poruțiu, avocat.

Convocare.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii „Șincana” societate pe acții se convoacă la

Adunarea generală extraordinară,

care să va ținea în Ó-Sinka (Șinca-veche) Duminică la 27 Iunie 1909 st. n. la 2 oare după prânz în localul acestui institut.

Ordinea de zi:

Modificarea statutelor societății pe acții „ȘINCANA” ordinată de către On. Tribunal reg. din Brassó prin rezoluțiunea ddto 10 Maiu 1909 cu numărul 4381 din 1909 civi'.

Ó-Sinka (Șinca-veche), 3 Iunie. 1909.

DIRECȚIUNEA.

Meghívó.

„Șincana” hitel- és takaréktársaság részvényesei az Ó-Sinkán 1909. évi június 27-én délután 2 órakor nevezett intézet helyiségében tartandó

rendkívüli közgyűlésére

ezennel meghivatnak.

Tárgysorozat:

A brassói Tktts. kir. törvényszék részéről 1909. évi május hó 10 én 1909. évi 4381 polg. szám alatt kelt végzésével elrendelt „ȘINCANA” hitelintézet alapszabályzatának módosítása.

Ó-Sinka, 1909. évi június hó 3-án.

AZ IGAZGATÓSÁG.

Important pentru toți proprietarii de pământ!

Cartea apărută de curând:

„Sfaturi și îndrumări în afaceri de dare”.

CUPRINSUL:

1. Din istoria dărei.
2. Legile de dare până la 1909.
3. Legea nouă despre darea pământului în general.
4. Darea pământului la începutul erei constituționale.
5. Cum s'a întâmplat prima clasificare a pământului?
6. Cât e darea pământului la proprietățile mari, și câtă e la cele mici?
7. Legea despre darea de pământ.
8. Explicarea legii.
9. Cine poate cere clasificarea din nou a pământului?
10. Cum se face clasificarea?
11. Cum să-și caute țărănul dreptul?
12. Clasificarea din nou nu costă pe oameni nici un ban.
13. Cum se reduce darea?
14. Asemănare între legea veche și cea nouă.
15. Cât pământ este în țară?
16. Domnii mari cum scapă de dările comunale?
17. Sistemul nostru de dare pe cei mici îi apasă, pe cei mari îi îngrașă.
18. Legile despre manipularea dărilor.
19. Cum se poate cere înapoi darea plătită pe nedrept?
20. Unde să apelăm?
21. Când trebuie să plătim dările și când putem căpăta amânare?
22. Când se iartă darea?
23. Cum se cere iertarea dării?
24. Câtă dare se iartă?
25. Ce să facem, dacă vine executorul?
26. Cum să face licitația legală? etc.

Din acest cuprins ori cine se poate convinge, că aceasta carte e de mare importanță pentru toți. Rugăm pe preoți, pe învățători și pe toți binevoitorii poporului, să răspândească această carte atât de prețioasă pentru țărănul nostru. — Un exemplar costă 1 coroa. Dacă deodată se comandă 10 exemplare, atunci un exemplar costă 80 fileri. Plus pentru poșta 5 fileri pentru fie-care bucată. Banii să se trimită înainte, că prin rambursă costă mai mult poșta, la adresa:

Administrațiunea foii „POPORUL ROMÂN”,
Budapesta, VII., István-ut 11.

ANUNCIURI

(insertiuni și recl.)

sunt a se adresa subscrișorilor administrațiunii. în cazul publicării unui anunciu mai mult se odată se face scădământ, care creșce cu cât publicarea se face mai de multe-ori.

Admi istr. Gazetei Trans-

Încălțăminte de tat felne
GHETE
original americane pentru Dame, Domni și Copii.

Papuci albi de atlas.	Cisme de lucru.	Ghete cu șinoare.
Papuci albi	Cisme Halina.	Ghete cu nasturi.
Papuci de dans.	Cisme de vânător.	Ghete cu zug.
Papuci de gimnastică	Cisme de călărit.	Ghete de voiejiu.
Papuci călduroși	Gamasse.	Pantofi de casă
Papuci de postav.	Galoci.	

pentru Dame, Domni și Copii.
Calitate solidă. — Magazin de încălțăminte. — Mare asortiment.
Fason modern. **ALFRED IPSEN Kronstadt,** Prețuri ieftine.
Strada Vămii nr. 36, (vis à-vis de Cafenea Transilvania).

Săpunul Cerb a lui Schicht
este cel mai bun

La vînt de vînt înflorît
Pe țevete înalbită,
Să se simtă fumeș în serin
Ca față sexului feminin.

Fie-care mamă bună
sfătuiește pe fi-șea, când o lezestrează cu abuturi, să nu le spele cu săpun obținut și ieftin, ci numai cu săpunul Cerb al lui Schicht. Albiturile fine de in, damast, fianelă și alte rufării albe colorate fine și groșe se conservă cu nouă Felosinul săpunul Cerb a lui Schicht pentru curățirea alburilor, se economisește ostenala, lucru și bani.

Garante pentru curățirea K 50.000.
Georg Schicht, societate pe acții,
Aussig a/E.

Institut indigen. Banca de asigurare

„TRANSILVANIA“

din Sibiu

intemeiată la anul 1868

in Sibiu, strada Cisnădiei nr. 5 (edificiile proprii), asigurază în cele mai avantajoase condiții:

contra pericolului de incendiu și exploziune, edificiilor de ori-ce fel, mobile, mărfuri, vite, nutrețuri și alte produse economice etc.

asupra vieții omului

in toate combinațiile, capitale pentru cazul morții și cu termen fix, asigurări de copii, de studii, de zestre, rente pe viață întreagă etc. etc.

Asigurări populare fără cercetare medicală.

Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a capitalului.

Valori asigurate contra incendiului:

95,816.412 cor.

Capital asigurat asupra vieții:

9,882.454 coroane.

Dela întemeiere institutul a solvit:

pentru despăg. de incendii **4,484,278-83 c.**, pt. capitale asig. pe viață **4,028,113-12 c.**

Oferte și informațiuni se pot primi dela: Direcțiunea în Sibiu, strada Cisnădiei nr. 5 etagiul I., curtea I., și prin agenturile principale din Arad, Brașov, Bistrița, Cluj, și Oradea-mare, precum și dela subagenții din toate comunele mai mari.

Cea mai bună coasă în lume

este coasa de oțel de St. Anton și se poate căpăta singur numai dela **Sohr Pál Somogy-Szile, Főter 2.**

Coasa de oțel de tun St. Anton se fabrică din oțelul de tun mes-tecat cu cel mai mobil metal, un metal special, care este secretul fabricii. de coroane plătesc celui ce este în stare să arate o coasă de oțel de tun St. Anton cumpărată dela altă firmă.

500 de coroane plătesc celui ce este în stare să găsească între 100 de coase de tun St. Anton două rele. Cel-ce are lipsă de o coasă

bună și de toată încrederea să nu cumpere o altă coasă, până când nu cere dela vestita firmă de sus catalogul ilustrat, care se trimite ori-cărui gratuit și franco. Cereți un astfel de catalog pe o carte postală. Lunile de iarnă sunt cele mai potrivite pentru adunarea de comande. Cei-ce adună comande primesc rabat. — Garanția deplină. —

Comandându-se 10 bucăți, o coasă se dă în cinste.

Serviciu conștient! Mai multe mii de scrisori de recunoștință și comande înnoite se pot arăta și pune la dispoziția ori-cui.

Briciu de oțel de diamant
cu garanția de 5 ani,
coșta 1 fl. 50 cr.

Prețurile coaselor „SCT-ANTAL“:

70	75	80	85	90	95	100	110 cm.
fl. 1-10	fl. 1-15	fl. 1-20	fl. 1-25	fl. 1-30	fl. 1-35	fl. 1-40	fl. 1-50

Comande de 5 coase se trimit franco.
Comande de 10 coase se dă 1 coasă gratis și se trimit franco.

(586,6-6)

Antreprize de pompe funebre

E. Tutsek.

Brașov, Strada Porții Nr. 3.

vis-à-vis de Băcânia Steua Roșie.

Recomandă Onor. public la casuri de morțe, aședământul său de înmormântare bogat asortat în cari toate obiectele, atât sortele mai de rând, cât și cele mai fine, se pot căpăta cu prețuri ieftine.

Comisiune și depou de sicriuri de metal ce se pot închide hermetice, din prima fabrică din Viena.

Fabricarea proprie a tuturor sicriurilor de lemn, de metal și imitațiuni de metal și de lemn de stejaru.

Depou de cununii pentru monumete și plăntici cu prețurile cele mai moderate.

Representanță de monumete de marmură, care funebre proprii cu 2 și cu 4 cai, precum și un car funebru vânet, pentru copii, precum și ciochii.

Comande întregi se escocă prompt și ieftin, iar asupra-mi și transporturi de morți în străinătate.

La casuri de morțe a se adresa la

E. Tutsek.

78-

La prea înalta poruncă a **Maiest. Sale Apost. c. și reg.**

XXXIX. LOTERIE de Stat c. și r.

pentru scopuri de binefaceri în Austria.

Loteria acésta unică în Austria legal concesionată conține **18.399 câștiguri în bani gata** în suma totală de **513.600 Cor.**

Câștigul principal **200.000 coróne bani gata.**

Tragerea urmază irevocabil în 17 Iunie 1909.

Un los costă 4 coróne.

Losuri se capătă la secțiile loterilor de stat în Viena III Vordere Zollamtsstrasse 7. Colectanții de loterie, Trafic, la oficiile de dare, poste, telegraf și căi ferate, zarafii etc. Planuri pentru cumpărături gratis.

Losurile se trimit franco.

Direcția c. r. a loteriei.

Secția loteriei de stat.

(593,8-10).

Cruce seu stea după electro-magnetică

Patent Nr. 88967.

Nu e crucea lu Volta.

Nu e mijloc secret.

Vindecă și înviorază

pe lângă garanție.

Deosebită atențiune e a acest aparat vindecă bo-

se da împrejurării, că le vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă și folosește contra: durerilor de cap și dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, ameteii, tinituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asmă, auțul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, reosală la mâni și la picioare, reumă, podagră, ischias, udul în pat, influența, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui și multor altor bóle, cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — In cancelaria mea se află atestate încurse din toate părțile lumii, cari prefusec cu mulțămire invențiunea mea și ori-cine poate examina aceste atestate Acel pacient care în decurs de 45 zile nu se va vindeca, i-se retrimite banii. Unde ori-ce încercare s'a constatat zădarnică, rog a proba aparatul meu.

Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că aparatul meu nu e permis să se confunde cu aparatul „Volta“, de ore-ce „Ciasui-Volta“ atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost oficial oprit, fiind nefolositor, pe când aparatul meu e în genere cunoscut apreciat și cercetat. Deja înfăințateea crucii mele electro-magnetice e recomandă indeosebi

Prețul aparatului mare e 8 cor. Pretul aparatului mic e 6 cor.

folosibil la morburii, cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

folosibil la copiii și femeii de constituție foarte slabă.

Expediție din centru și locul de vëndare pentru tără și străinătate etc.

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V.28, Strada VADÁSZ 34, colțul strada Kálmán.

TIPOGRAFIA

A. Mureșianu

Brașov, Târgul Inului Nr. 30.

Acest stabiliment este provădut cu cele mai bune mijloce tehnice și fiind bine asortat cu tot felul de caractere de litere din cele mai moderne este pus în pozițiune de a pute escocuta ori-ce comanda cu promptitudine și acurateță, precum:

IMPRIMATE ARTISTICE
IN AER ARGINT ȘI COLORI.

REGISTRE și IMPRIMATE
pentru toate speciile de serviciuri.

CĂRȚI DE ȘTIINȚĂ,
LITERATURĂ ȘI DIDACTICE

BILANȚURILE

STATUTELE.

Compturi, Adrese,
Circulare, Scrisori.

FOI PERIODICE.

Cuvertice, în totă mărimca.

BILETE DE VISITĂ
DECERTE PORNATE.

TARIFE COMERCIALE,
INDUSTRIALE, de HOTELURI
și RESTAURANTE.

PROGRAME ELEGANTE.

PREȚURI-CURENTE ȘI DIVERSE

BILETE DE LOGODNĂ ȘI DE NUNȚĂ
DUPĂ DORINȚĂ ȘI ÎN COLORI.

BILETE DE ÎNMORMENTARI.

AVANȚURILE.

Comandele eventuale se primesc în biroul tipografiei, Brașov Târgul Inului Nr. 30, în etagiul, înderept în curte. — Prețurile moderate. —

Comandele din afară rugăm a le adresa la

Tipografia A. MUREȘIANU, Brașov.